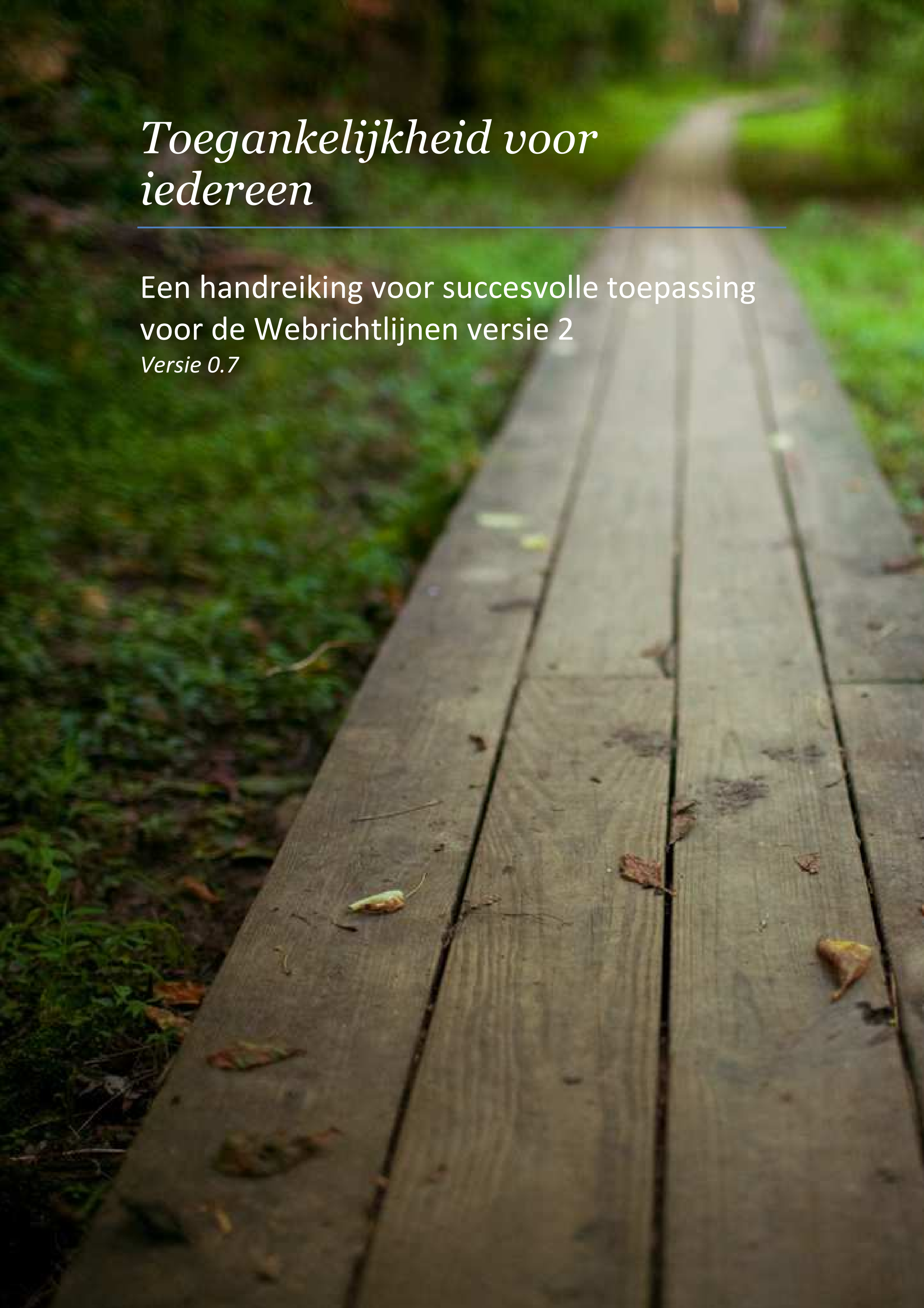
Toegankelijkheid voor iedereen

Een handreiking voor succesvolle toepassing voor de Webrichtlijnen versie 2

Versie 0.7

Versiebeheer

Versie	Auteur	Datum	Toelichting
0.1	JH	5 februari 2013	Opzet Document Jeroen Hulscher (JH)
0.1.2	JH	15 februari 2013	Review naar Logius: Alexander Fase (AF) en Raph de Rooij (RR)
0.1.3	JH	27 februari 2013	Voortgang gedeeld met Logius en BZK: Leon van de Ven (LV)
0.2	JH	17 april 2013	Afgestemd met Logius (AF en RR) en BZK (LV)
0.3	JH	23 april 2013	Concept na bespreking Logius, BZK en AZ/DPC
0.4	JH	24 april 2013	Tussenoplevering naar BZK
0.5	JH	1 mei 2013	Oplevering naar BZK met verwerking review Gerrit Berkouwer (GB) en LV
0.5A	LV	2 mei 2013	Oplevering verzendversie mondelinge consultatie Belangenorganisaties, SWD.nl-inspectie-instellingen en werkgroep implementatie WRL (PR e-overheid burgers)
0.5B	LV	8 mei 2013	Oplevering verzendversie mondelinge consultatie Liasions WRL Rijk
0.6	JH	12 juni 2013	Mondelinge consultatie verwerkt.
0.7	LV iom JH en AF	17 juni 2013	Concept 0.7 voor schriftelijke consultatie verzonden
0.8	JH	26 juni 2013	Consultatieronde 2 verwerkt, document paper trail opgezet.

Consultatie

Versie	Datum	Toelichting
0.4	7 mei 2013	Mondelinge consultatie Werkgroep toepassingskader, Liaisons WRL Rijk
0.5A	16 mei 2013	Mondelinge consultatie Belangenorganisaties
0.5B	16 mei 2013	Mondelinge consultatie Liaisons WRL Rijk
0.5A	22 mei 2013	Mondelinge consultatie SWD.nl en de inspectie-instellingen
0.5A	22 mei 2013	Mondelinge consultatie Werkgroep Implementatie WRL, PR e-overheid burgers
0.6	5 juni 2013	Review JH, AF, RR en LV (schrijfsessie)
0.7	14 juni 2013	Schriftelijke consultatie Liaisons WRL Rijk, Belangenorganisaties, SWD-inspectie-instellingen en PR e-overheid burgers.

Toepassingskader
Webrichtlijnen versie 2

Inhoudsopgave

1 Algemene toelichting

Dit document beschrijft het kader waarbinnen de Webrichtlijnen moeten worden toegepast op websites van de Nederlandse (semi-)overheid.

Het toepassingskader geldt voor alle *digitale* dienstverlening en informatievoorstrekking van overheden en semi-overheden. Deze dienstverlening moet voldoen aan de Webrichtlijnen. Het toepassingskader is niet van toepassing voor de dienstverlening of informatieverstrekking van overheidsorganisaties in het algemeen, of over alternatieven voor het digitale kanaal. Zulke alternatieven zijn verplicht wanneer het digitale kanaal niet voldoet, en zijn bedoeld voor burgers die de mogelijkheden of vaardigheden missen om hun contacten met de overheid via de digitale weg te kunnen regelen.

1.1 Het belang van de Webrichtlijnen

Digitale communicatie heeft de afgelopen jaren een hoge vlucht genomen.
De samenleving heeft zich de laatste jaren ontwikkeld naar een i(nformatie)-samenleving waarin informatiestromen divers en talrijk zijn, en van steeds groter belang blijken voor ons dagelijks leven. Hierbij past een transparante overheid die de digitale mogelijkheden inzet voor betere dienstverlening en gegevensuitwisseling, en een overheid die burgers centraal stelt in de digitale informatieverstrekking en dienstverlening.

De Webrichtlijnen zijn geschreven met het doel de beschikbaarheid van digitale informatie voor iedere gebruiker te garanderen. Ze zijn gebaseerd op internationale open standaarden. Bij toepassing voldoen websites van de Nederlandse overheid aan de internationale verplichtingen op basis van het Gehandicaptenverdrag van de Verenigde Naties (VN). Toepassing van de Webrichtlijnen draagt bovendien bij aan de volgende doelstellingen:

- **Gebruiksvriendelijkheid** is een omschrijving van het gemak waarmee gebruikers de website kunnen gebruiken, ongeacht technologische of persoonlijke beperkingen.
- **Bouwkwaliteit** is de meetbare kwaliteit van de website. Als een website voldoet aan standaarden, geen verouderde technieken gebruikt en geen fouten vertoond, draagt dit bij aan de andere factoren in deze lijst. Tevens zorgt een hoge bouwkwaliteit er voor dat een website tegen beheersbare kosten door te ontwikkelen en te beheren is.
- **Vindbaarheid** beschrijft de vindbaarheid in zoekmachines, maar ook de vindbaarheid van informatie met ondersteuning van hulpmiddelen zoals een screenreader. Als de website een goede logische leesvolgorde heeft komt dit de vindbaarheid uiteraard ten goede.
- **Compatibiliteit** gaat over de mate waarin de website goed te gebruiken is in diverse browsers en op platformen, maar ook de mate waarin de website bezoekers met een mobiele telefoon of *tablet* ondersteund.
- **Bereik** gaat over het ondersteunen van een zo groot mogelijke doelgroep, inclusief gebruikers met een beperking, of gebruikers die verouderde technologie of software gebruiken.

- **Duurzaamheid** heeft te maken met de onderhoudbaarheid en de flexibiliteit van de website. Hoe eenvoudig kun je een product toevoegen aan jouw webwinkel? Kun je de website voorzien van een nieuw ontwerp zonder dat er een hele nieuwe site moet worden ontwikkeld? Hoe goed is jouw website klaar voor de toekomst? De antwoorden op die vragen bepalen de duurzaamheid van de website.

Bedenk dat het op de juiste manier inrichten van het digitale kanaal voor alle bezoekers resulteert in een afname van direct contact. Bijvoorbeeld de contacten via telefoon of de daadwerkelijke bezoekers aan de balie van jouw organisatie. Bovendien is een digitale informatiebron over het algemeen 24 uur per dag beschikbaar, en is er dus meer tijd beschikbaar waarin gebruikers de diensten gebruiken. Het verlegt in die zin de druk naar een kanaal dat veel efficiënter kan worden ingericht dan 1-op-1 contacten, dat altijd beschikbaar is, en waarmee op lange termijn aantoonbaar geld en tijd wordt bespaard.

Tenslotte wordt in de context van Webrichtlijnen vaak gesproken over de inspanning die moeten worden geleverd door organisaties . Wat minder vaak wordt besproken in die context, zijn de inspanningen die groepen gebruikers moeten doen om toegang te krijgen tot informatie. In dit toepassingskader wordt daarom ook niet alleen gesproken over de bovenstaande 6 factoren, maar ook over de doelgroepen die je van dienst bent.

1.2 De regeling van de Webrichtlijnen voor de (semi-)overheid

Websites van Nederlandse (semi-)overheden moeten voldoen aan de Webrichtlijnen. Per 1 januari 2011 is toepassing van de Webrichtlijnen verplicht voor alle websites van de Rijksoverheid. Websites van zelfstandige bestuursorganen (ZBO’s) en van medeoverheden moeten vanaf 1 januari 2013 voldoen aan de zogenaamde ‘basiseisen van toegankelijkheid’ (succescriteria niveau A) en met ingang van 1 januari 2015 aan alle Webrichtlijnen.

1.2.1 De Webrichtlijnen

De Webrichtlijnen, versie 2, bestaan uit twee onderdelen:

1. **WCAG 2.0** van het W3C
2. **Het Principe Universeel** van de Nederlandse overheid

WCAG2.0

De ‘Web Content Accessibility Guidelines’ 2.0 (kortweg WCAG 2.0) is de laatste versie van de internationale toegankelijkheidsrichtlijnen van het World Wide Web Consortium (kortweg W3C) uit 2008.
WCAG2.0 bestaat uit 4 Principes. Elk principe heeft een aantal richtlijnen. De richtlijnen zijn weer onderverdeeld in succescriteria.

Het principe Universeel

Het principe Universeel ondersteunt de WCAG 2.0-standaard op het gebied van bouwkwaliteit, gebruiksvriendelijkheid en vindbaarheid. Het principe Universeel bevat 10 Richtlijnen met in totaal 15 Succescriteria en is opgesteld door de Nederlandse overheid, en is daarom ook alleen in Nederland van kracht.

De succescriteria zijn onderverdeeld in 3 niveaus: A, AA en AAA. Voor de Nederlandse overheid zijn alleen niveau A en AA verplicht. Deze twee niveaus bevatten 51 succescriteria.

Niveau AAA draagt ook bij aan bouwkwaliteit en toegankelijkheid, maar het is niet altijd mogelijk om volledig aan dit niveau te voldoen. Dit heeft soms te maken met onevenredig hoge kosten, maar kan ook praktisch onhaalbaar zijn, omdat het voor sommige content niet mogelijk is om aan alle succescriteria van niveau AAA te voldoen. Wanneer je diensten ontwikkelt voor heel specifieke doelgroepen, zijn de succescriteria uit niveau AAA relevant. Niveau AAA is optioneel, en is in veel gevallen van meerwaarde, maar niet verplicht.

Let op: De Nederlandse overheid moet dus voldoen aan 5 principes, bestaande uit 22 Richtlijnen met in totaal 51 Succescriteria.

1.2.2. Verplichte open standaard

De Webrichtlijnen zijn opgenomen op de lijst met verplichte open standaarden van het Forum Standaardisatie. Toepassing vindt plaats binnen het regime van 'pas toe of leg uit'.

Voor de Webrichtlijnen is dit beleidsmatig als volgt uitgewerkt:

- bij webgebaseerde informatie, interactie-, transactie- en participatiediensten aan burgers, bedrijven en andere overheden,
- van overheden en instellingen uit de (semi-)publieke sector,

is toepassing van de Webrichtlijnen, versie 2, verplicht.
Toepassing is alleen niet verplicht bij zwaarwegende redenen. Worden de richtlijnen wegens zwaarwegende redenen niet toegepast, dan moet hierover verantwoording worden afgelegd.

1.2.3. Webgebaseerde diensten

Toepassing van de Webrichtlijnen is dus verplicht bij alle webgebaseerde diensten. Hieronder worden verstaan: "Webgebaseerde informatie, interactie-, transactie- en participatiediensten aan burgers, bedrijven en andere overheden van overheden en instellingen uit de (semi-)publieke sector" (*Bron: Forum Standaardisatie*).

Dit roept de vraag op voor welke webgebaseerde diensten de Webrichtlijnen gelden, en waar grenzen liggen. Het geldt voor alle onderstaande diensten:

1. Webgebaseerde diensten die beheerd worden door semi-overheden en overheden. Daarmee vallen buiten de scope:
   - webgebaseerde diensten die beheerd worden door de publieke sector, maar waarvan overheden ook gebruik maken. Denk aan (semi-)overheden die informatie plaatsen op sociale netwerk sites en andere particuliere kanalen.
2. Alle webgebaseerde diensten van overheden of organisaties uit de publieke sector, die worden ontsloten via de website van een (semi-) overheidsinstantie. Daarmee valt buiten de scope:
   - Een account van een overheidsinstantie op een sociaal netwerk zoals Twitter of Facebook.

1.2.4. De werking van het toepassingskader

Dit toepassingskader geeft een instructie hoe om te gaan met de toepassing van de Webrichtlijnen en is geen vervanging van deze open standaarden zelf. Deze open standaarden zijn altijd leidend bij de toepassing. Dit toepassingskader is daarom niet uitputtend in de beschrijving van alle situaties waarin succescriteria relevant kunnen zijn. Het gaat uit van veelvoorkomende situaties. Uitzonderlijke situaties en detailinformatie kan worden uitgezocht aan de hand van de het normdocument.

1.3 De inhoud van het toepassingskader

Het toepassingskader beschrijft de beleidsmatige uitwerking van de toepassing van de Webrichtlijnen, als verplichte open standaard binnen het regime van 'pas toe of leg uit' voor websites van de overheid. Het biedt handvatten om te kunnen beoordelen in welke situaties er sprake is van zwaarwegende redenen om de Webrichtlijnen niet toe te passen, en beschrijft de wijze waarop daar mee moet worden omgegaan.

Hoofdstuk 2 gaat in op de argumenten die naar voren gebracht zouden kunnen worden om de Webrichtlijnen niet toe te passen. De Webrichtlijnen zijn geen doel op zich; ze zijn een middel voor het vergroten van de bouwkwaliteit en voor het borgen van de toegankelijkheid van websites. De richtlijnen ondersteunen bezoekers in het gebruik van de website, niet alleen als de bezoeker een functiebeperking heeft, maar ook in geval van bijvoorbeeld trage internetverbindingen, kleine beeldschermen of verouderde software. Tevens ondersteunen de richtlijnen de opdrachtgevers van websites in effectief en doelmatig beheer en doorontwikkeling.

De Webrichtlijnen zijn gebaseerd op internationale open standaarden, die wereldwijd gehanteerd worden. Ze dienen belangrijke doelen: borgen van de toegankelijkheid van dienstverlening, vergroten van de gebruiksvriendelijkheid, bewaken van de bouwkwaliteit en interoperabiliteit. Vanwege deze belangrijke doelen en de wereldwijde toepassing, zijn de Webrichtlijnen als verplicht-te-gebruiken open standaard aangemerkt door het Forum Standaardisatie. Dit betekent dat er alleen bij zwaarwegende redenen van afgeweken mag worden. Deze mogelijke zwaarwegende reden voor niet-toepassing zijn beschreven in Hoofdstuk 2 en samengevat in Bijlage 5.2.

Het vervolg van dit tweede hoofdstuk gaat tot slot in op de verantwoordelijkheid voor toepassing en de voordelen van toepassing. Deze zijn overzichtelijk weergegeven in Bijlage 5.1 dat een onderverdeling geeft van de Webrichtlijnen naar niveau, complexiteit, verantwoordelijkheid en voordelen.

Hoofdstuk 3 beschrijft de ***complexe toepassingen***.
Enkele Webrichtlijnen zijn gerelateerd aan bepaalde webgebaseerde diensten, die het complex maken om aan de Webrichtlijnen te kunnen voldoen.
Het gaat om de volgende toepassingen:

- Geoinformatie, met name geografisch kaartmateriaal,
- Infographics en gerelateerde grafische toepassingen,
- Audio-bestanden en video-bestanden,
- Sociale media, geïncorporeerd in websites, en
- PDF en andere binaire bestanden (zoals Word, Excel, Powerpoint, ZIP).

Tevens gaat het derde hoofdstuk in op mogelijk ***complexe content***. Het betreft:

- Archieven
- Oude content
- Verplicht te publiceren content van derden zonder technische en/of redactionele invloed
- Specialistische content voor een kleine groep gebruikers
- Real time informatie en binnen/buiten verantwoordelijkheid van de organisatie.

Hoofdstuk 4 beschrijft de toepassingsmogelijkheden per succescriterium. Per succescriterium wordt aangegeven:

- Hoe complex het is om aan het succescriterium te voldoen;
- Wat het succescriterium betekent;
- Waar doorgaans de verantwoordelijkheid ligt voor het voldoen aan het succescriterium;
- Op welke wijze dit succescriterium kan bijdragen aan het succes van webapplicatie;
- En op welke manier(en) kan worden voldaan aan het succescriterium.

In Bijlage 5.4. bij Hoofdstuk 4 is een aantal handzame overzichten opgenomen voor succesvolle toepassing van de Webrichtlijnen:
1 Lijst van Methoden en Technieken (LMT)
2 Redactionele Aanbevelingen en
3 Aanbevolen contractuele bepalingen.

1.4 De verantwoordelijkheden voor toepassing

In dit document wordt bij ieder succescriterium toegelicht wie verantwoordelijk is voor het juist toepassen van het criterium. In de praktijk is dit op het moment vaak onduidelijk, en word er soms ten onrechte naar de verkeerde persoon of organisatie gewezen. Om dit te voorkomen hebben we drie verantwoordelijke personen aangewezen:

1. **De ontwerper** moet in de ontwerpfase de juiste keuzes maken die van invloed zijn de toegankelijkheid. De ontwerper is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van criteria die te maken hebben met:
    - Kleurgebruik,
    - Volgorde van informatie,
    - Navigatie en interactie,
    - Ontwerp van foutboodschappen.

2. **De ontwikkelaar** (binnen de eigen organisatie of bij een leverancier) is verantwoordelijk voor een aantal zeer belangrijke en concrete eigenschappen van de website:
    - Correcte toepassing van standaarden,
    - Juist gebruik van beschikbare elementen,
    - Goede scheiding van inhoud, opmaak en interactie,
    - Een logische leesstructuur,
    - Voorkomen dat redacteuren fouten kunnen maken.
3. **De redacteur** moet bij het plaatsen van content rekening houden met de volgende voorwaarden:
    - Alle content moet onderdeel uitmaken van de logische leesstructuur van de pagina,
    - Alle content moet voldoen aan de standaarden die zijn gebruikt,
    - Alle content moet voldoen aan alle succescriteria die betrekking hebben op de inhoud.

Bij ieder succescriterium staat uitgelegd in welke zin de betrokkenen verantwoordelijk zijn voor het voldoen aan het succescriterium.

1.5 Het beheer van het toepassingskader

Het toepassingskader wordt beheerd door de beheerorganisatie Logius in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het toepassingskader wordt, mits relevant, iedere 3 maanden aangepast conform de ontwikkelingen in de markt en op basis van reacties van derden.

Alle reacties worden gedocumenteerd en openbaar gemaakt online. Hier wordt ook bij aangegeven welke reacties zijn opgenomen en welke reacties niet worden meegenomen in de nieuwe versie. Indien je wilt reageren op het toepassingskader, kan dit via toepassingskader@minbzk.nl.

2. Algemene afwegingscriteria bij toepassing

2.1 Inleiding

De Webrichtlijnen zijn als open standaard geplaatst op de zogenaamde ‘pas toe, of leg uit lijst’ van het College Standaardisatie. Dit betekent dat toepassing van de Webrichtlijnen op websites van de (semi-)overheid verplicht is. Toepassing is alleen niet verplicht bij *zwaarwegende redenen*. Worden de richtlijnen voor toegankelijkheid wegens zwaarwegende redenen niet toegepast, dan moet hierover transparant verantwoording worden afgelegd.

Het ‘pas toe, of leg uit’-principe stimuleert overheden tot het nemen van verantwoordelijkheid voor een eigen toegankelijkheidsbeleid, en maakt ze daarop aanspreekbaar. Allereerst binnen hun eigen politieke en bestuurlijke context, en daarnaast ook tegenover burgers die hinder ondervinden van een niet goed toegankelijke website. In zulke gevallen moet een voorziening zijn getroffen om burgers niet uit te sluiten van bepaalde informatie of diensten van de overheid.

Er zijn talloze bekende argumenten om níet te voldoen aan een succescriterium. Sommige factoren kunnen weliswaar binnen een organisatie gelden, maar kunnen niet gelden als zwaarwegende redenen om af te wijken van de verplichting om de Webrichtlijnen toe te passen. Dit wordt in dit hoofdstuk toegelicht. Er kunnen ook zwaarwegende redenen voor een organisatie gelden, om de Webrichtlijnen niet volledig toe te passen. Ook deze worden in dit hoofdstuk toegelicht en overzichtelijk weergegeven in Bijlage 5.2 bij dit hoofdstuk 2: *Lijst van mogelijk zwaarwegende redenen voor niet-toepassing.*

De Webrichtlijnen gaan over alle fases van de bouw van een website. Sommige Webrichtlijnen moeten worden toegepast, door bij de bouw van de website het Content Management Systeem (CMS) en alle overige software goed in te richten, waarna de site voor altijd aan de betreffende Webrichtlijnen voldoet. Deze categorie is dus met eenmalige inspanning, blijvend op te lossen door gebruik te maken van de juiste techniek, mensen met de juiste kennis, een goede organisatie en de juiste contract-afspraken.

Bijlage 5.4.2 bevat een lijst met redactionele vaardigheden, die kunnen ondersteunen bij wijziging van content. Deze lijst is gerelateerd aan websites die gebruik maken van de Rijkshuisstijl. Deze stijl, voor verbetering van de kwaliteit en voor meer eenheid in vormgeving van websites van de Rijksoverheid, kan ook door andere overheden worden gebruikt, om de Webrichtlijnen te ondersteunen, en het document kan ook redacties die niet conform Rijkshuisstijl werken ondersteunen.

Als redacteurs content van derden niet mogen wijzigen, geeft Hoofdstuk 3 een nadere uitleg. Ook voor andere zwaarwegende redenen in verband met complexe diensten, zoals complexe toepassingen en complexe content, wordt in Hoofdstuk 3 en Bijlage 5.3 meer uitleg gegeven.

2.2 Techniek

- *Software is niet goed genoeg*
  Beschikbare diensten bieden onvoldoende ondersteuning bij toepassing van dit succescriterium.
- *Geschikte software bestaat (nog) niet*
  De beschikbare diensten maken het niet mogelijk te voldoen aan succescriteria. Ook geschikt maken is niet eenvoudig mogelijk.

Techniek is op zichzelf geen argument om niet aan de Webrichtlijnen te voldoen. Alle methoden en technieken om aan de Webrichtlijnen te kunnen voldoen zijn beschikbaar. Niet alle diensten zijn echter toegankelijk beschikbaar op dit moment. Over deze complexe diensten wordt meer uitleg gegeven in hoofdstuk 3. Met uitzondering van deze diensten is techniek geen goed argument om niet te voldoen aan de Webrichtlijnen.

Bij nieuw te ontwerpen en te ontwikkelen webgerelateerde toepassingen mag techniek daarom geen probleem opleveren. Wel kan er bij nieuw op te leveren, of bij bestaande websites sprake zijn van complexe content. Zie hiervoor Hoofdstuk 3.

2.3 Kennis

- *Kennistekort ontwikkelaar/ontwerper*
  De kennis van de ontwikkelaar, ontwerper of de leverancier blijkt onvoldoende aanwezig om aan het succescriterium te voldoen.
- *Kennistekort redacteur*
  De kennis van de redacteur blijkt onvoldoende aanwezig om het succescriterium om aan het succescriterium te voldoen.

Dit zijn geen goede argumenten om de Webrichtlijnen niet toe te passen. Kies bij het aangaan van het contract daarom voor een professionele partij met de juiste kennis. Als blijkt dat een opdrachtnemer zich niet aan de afspraken houdt, moet hij of zij voor een goed alternatief zorgen. Dergelijke zaken moeten zijn opgenomen in de contractvoorwaarden, zoals beschreven in bijlage 5.4, die ook een Lijst bevat van Methoden en Technieken (LMT) en Redactionele Aanbevelingen die kunnen helpen bij succesvolle toepassing van de Webrichtlijnen.

2.4 Organisatie

- *Onmogelijk binnen organisatie*
  Door de wijze waarop de organisatie momenteel is ingericht is het niet mogelijk om dit succescriterium succesvol toe te passen.
- *Draagvlak*
  Voldoen aan dit succescriterium wordt door de organisatie niet belangrijk genoeg gevonden om op te lossen. Mogelijke argumenten kunnen zijn:
  - *Prioritering*
    Het succescriterium wordt door de organisatie belangrijk gevonden, maar andere vraagstukken binnen de organisatie krijgen een hogere prioriteit.

- *Geen management issue*
  De verantwoordelijke(n) binnen de organisatie heeft geen standpunt ingenomen over de acties die verbonden zijn aan het niet voldoen aan een succescriterium.
- *Geen beleids issue*
  Het bestuur van de organisatie heeft nog geen standpunt ingenomen over de acties die verbonden zijn aan het niet voldoen aan dit succescriterium, of hoe de organisatie denkt over gelijke rechten voor iedereen op toegang tot de online informatie en dienstverlening van de organisatie.

Dit zijn de argumenten die het vaakst voorkomen. De Webrichtlijnen zijn echter simpelweg een verplichting. Geen enkele (semi-)overheidsorganisatie kan er voor kiezen niet te voldoen aan de Webrichtlijnen. Mocht een van de hierboven beschreven problemen voorkomen in de organisatie, dan moet dat worden opgelost, om daarna in een zo kort mogelijke periode te voldoen aan de Webrichtlijnen. Overigens zijn de Webrichtlijnen voor een opdrachtgever, naast een verplichting, zeer verstandig om toe te passen als instrument. Het levert de opdrachtgever namelijk vele voordelen op voor beheer en gerichte doorontwikkeling van websites, tegen beheersbare kosten (zie het vorige hoofdstuk).

2.5 Afspraken

- *Niet nakomen contract*
  De huidige opdrachtnemer kan niet aan het succescriterium voldoen.
- *Contract is ontoereikend*
  In het contract met de opdrachtnemer is niet of onvoldoende vastgelegd dat succesvolle toepassing van het succescriterium kan worden geëist.
- *Geen contract*
  Er is geen goede afspraak over gemaakt met de opdrachtnemer over het voldoen aan het succescriterium.

Als op basis van gemaakte afspraken niet kan worden voldaan aan de Webrichtlijnen, is dat de verantwoordelijkheid van de persoon die de contracten heeft ondertekend. Het is geen goed argument om niet aan de Webrichtlijnen te voldoen, tenzij de contracten zijn opgesteld voordat de Webrichtlijnen voor de betreffende overheidsorganisatie een verplichting waren. In dat geval moeten er eerst nieuwe contracten worden aangegaan.

Vanwege het maken van nieuwe contractuele afspraken, kan het mogelijk zijn dat tijdelijk niet aan de Webrichtlijnen kan worden voldaan. Er moet dan worden bepaald wanneer wel kan worden voldaan. Bij de verantwoording over niet-toepassing van een of meer succescriteria op basis van deze argumentatie, moet worden aangegeven binnen welke termijn wel wordt voldaan aan het succescriterium, en er moet een alternatief worden geboden tot het moment dat wel wordt voldaan.

Bijlage 5.4.3 beveelt contractuele bepalingen aan die je op kunt nemen om te voorkomen dat afspraken gemaakt worden waarbij de Webrichtlijnen in

onvoldoende mate in acht worden genomen. Belangrijke aanbeveling hieruit is dat ontwikkelaar en/of ontwerper voor oplevering van een website of webapplicatie moet aantonen dat de gebouwde website of pagina aan de Webrichtlijnen voldoet.

2.6 Kosten

- *Geen budget*
  Het tekort aan budget is geen reden om niet te voldoen aan de verplichting de Webrichtlijnen toe te passen. Het voldoen aan de Webrichtlijnen is een verplichting, waarvoor voldoende budget moet worden gereserveerd.
- *Onevenredig hoge kosten*
  Het toepassen van de Webrichtlijnen kan tot onevenredig hoge kosten leiden als in het verleden foutieve keuzes zijn gemaakt voor software of samenwerkingen. Dit is een lastige situatie, maar mag niet leiden tot het uitsluiten van gebruikers, en moet dus worden gebudgetteerd en opgelost.
- *Planning in combinatie met kosten*
  Soms is de bouw van een nieuwe website al ingepland, terwijl de huidige website niet voldoet aan de Webrichtlijnen. Wanneer de nieuwe website binnen een afzienbare tijd wordt opgeleverd, kunnen de kosten voor aanpassing van de huidige website onevenredig hoog. Uiteindelijk is de resultaatverplichting, en met name een juiste digitale dienstverlening naar gebruikers belangrijker dan dit kostenaspect. Wanneer de periode tot een nieuwe website korter is dan 6 maanden, en dit goed wordt gecommuniceerd via de huidige website, kan dit als zwaarwegende reden worden opgevat.

Kosten voor implementeren van de Webrichtlijnen zijn alleen hoog wanneer het na oplevering van een website wordt ingevoegd. Bij de bouw van een website zijn de kosten voor het toegankelijk maken doorgaans 10 tot 15 procent hoger, gedeeltelijk veroorzaakt door de kosten voor kwaliteitscontrole. De onderhoudbaarheid van een website is echter veel beter. Daarom is het voldoen aan de Webrichtlijnen op lange termijn een aantoonbare kostenbesparing. Dit argument is dus onterecht, omdat je er bij de bouw rekening mee had moeten houden. Als de website is gebouwd voordat de Webrichtlijnen verplicht waren voor de organisatie, moet worden bedacht of het aanpassen van de huidige website nog zinvol is, of dat er beter een nieuwe website kan worden gebouwd. Zie hierover ook hoofdstuk 2.3.

2.7 Omvang website

Als het op dit moment niet mogelijk is om aan de Webrichtlijnen te voldoen, moet je aangeven wanneer de website wel voldoet. Dit moet helder worden gecommuniceerd en er moet een termijn aan worden gekoppeld.

Een site met 80.000 pagina’s is minder gemakkelijk 100% toegankelijk te maken en te houden, dan een website met 10 pagina’s. Er zijn meer mensen bij betrokken, en er is een grotere foutmarge. Dat mag nooit een excuus zijn voor een ontoegankelijke website, maar het kan een reden zijn voor tijdelijke ontoegankelijkheid.

Je kunt een melding maken van deze situatie op de volgende manier. Het is belangrijk hierin een planning op te nemen, zodat gebruikers kunnen weten binnen welke termijn toegankelijkheidsproblemen worden opgelost:

Specificatie
Hoewel <naam website> in algemene zin aan de Webrichtlijnen voldoet, merken we door de omvang van de website dat sommige informatie niet volledig voldoet aan de website.
Oorzaak
Met een omvang van circa … pagina's en tientallen redacteuren is <naam website> een beheerintensieve website. De ontwikkel-, bouw- en beheerprocessen van <naam website> hebben we zo ingericht dat gebruikers fouten of ontoegankelijke informatie kunnen rapporteren en we dit altijd binnen …. weken oplossen. Lukt dit niet binnen deze termijn, dan wordt de melder hierover afzonderlijk bericht.
Gevolg
Het kan dus, sporadisch, gebeuren dat u verminderde toegankelijkheid ervaart.
Alternatieven
Heeft u informatie eerder nodig, neem dan contact op met: <invoegen contact gegevens informatiebalie>
Planning
Iedere situatie wordt binnen … weken opgelost. Lukt dit niet binnen deze termijn, dan wordt de melder hierover afzonderlijk bericht.

2.8 Tijdsdruk

In de situatie waarbij informatie snel moet worden geplaatst op een website - bijvoorbeeld een nieuwsbericht met hoge actualiteitswaarde - of er een noodzaak is om snel te worden gedeeld, kan het voorkomen dat informatie wordt geplaatst die in onvoldoende mate voldoet aan de Webrichtlijnen. De urgentie kan dan tijdelijk voorrang hebben op het volledig naleven van de Webrichtlijnen. Behoudens de situatie van 3.2.4, waarin informatie van anderen dient te worden geplaatst zonder technische en/of redactionele invloed, dient de redactie in een dergelijke situatie aan te geven wanneer de informatie conform de Webrichtlijnen beschikbaar zal worden gesteld. Daarnaast moet aangegeven worden op welke wijze de informatie beschikbaar wordt gesteld aan gebruikers die last hebben van de ontoeganklijkheid ervan.

Zie voor real-time informatie ook hoofdstuk 3.2.5.

3. Toepassingsmogelijkheden van complexe diensten

In algemene zin is het zo dat complexe toepassingen en complexe content mogen worden geplaatst mits er een goed alternatief wordt geboden. Dat zorgt voor veel onduidelijkheden in de praktijk. Daarom gaat dit hoofdstuk in op specifieke uitdagingen: ***complexe toepassingen*** en ***complexe content***.

De complexe toepassingen zijn:

- Geoinformatie, met name geografisch kaartmateriaal
- Infographics en gerelateerde grafische toepassingen
- Audio-bestanden en video-bestanden
- Gebruik van Social media
- PDF en andere binaire bestandsformaten
- Verouderde/ongewenste technieken

Daarnaast gaat dit hoofdstuk in op de volgende ***complexe content***:

- Archieven
- Oude content
- Specialistische content voor een kleine groep gebruikers
- Content van derden:
    - Verplichte publicatie zonder technische en/of redactionele invloed
    - Content geplaatst door gebruikers zonder technische en/of redactionele invloed.
- Real time informatie binnen of buiten de verantwoordelijkheid van de organisatie.

3.1. Complexe toepassingen

3.1.1 Wat betekent Webrichtlijnen versie 2 voor geo-informatie?

Geografische informatie wordt vaak in kaartmateriaal getoond. De content is zo lastig te beschrijven, dat visuele presentatie de voorkeur heeft. Dat is altijd het geval geweest met kaartmateriaal, zo ook voor digitale presentatie. Met de komst van Google Maps (Google) en Live Maps (Microsoft) is het voor iedereen zeer eenvoudig geworden kaarten te tonen binnen de eigen website, met daarop locaties, gebieden en gerelateerde informatie.

Helaas is het zo, dat deze oplossingen niet altijd goed te gebruiken zijn met alleen een toetsenbord. Er is dan geen goede manier om te navigeren binnen de kaart, of om getoonde informatie te benaderen. Met name de weergave van gebieden, lijnen of vlakken op kaarten vormen regelmatig een probleem door onvoldoende kleurcontrast en complexe navigatie.

Op het moment van schrijven zijn er geen kant-en-klare oplossingen voor geo-informatie, die volledig voldoen aan Webrichtlijnen versie 2. Een toepassing die wel voldoet, en ook zodanig is getoetst door een van de drie toetsingsinstellingen, is GeoZet en te vinden op https://github.com/geozet/geozet. Dit is echter geen kant-en-klare oplossing. Er zijn diverse partijen bezig met het ontwikkelen van toegankelijke en kant-en-klare oplossingen. Op het moment dat hier voldoende over bekend is, wordt dit document uiteraard aangepast.

Tot dat moment volstaat het toepassen van een kaarten applicatie, zo lang de informatie die wordt getoond op de kaart ook in tekst wordt aangeboden. In het geval van bestemmingsplannen kan het omschrijven best complex zijn, en desondanks voor gebruikers met een beperking, maar ook voor zoekmachines zeer relevant. Op het moment dat er 1 of meerdere goede oplossingen voor het tonen van geo-informatie beschikbaar zijn, ben je verplicht ook de geo-informatie op de website te laten voldoen aan de Webrichtlijnen versie 2.

3.1.2 Wat betekent Webrichtlijnen versie 2 voor infographics en gerelateerde grafische toepassingen?

Infographics zijn afbeeldingen of interactieve toepassingen waarbij grote hoeveelheden informatie op een eenvoudige en overzichtelijke wijze worden getoond aan gebruikers. Over het algemeen is dit een combinatie van afbeeldingen met tekst, soms in combinatie met dynamische toepassingen. Doordat alle informatie in één element is samengevoegd, is de visuele presentatie van cruciaal belang is voor begrip van de getoonde informatie. Daardoor is een alternatief voor een infographic cruciaal voor gebruikers die geen gebruik kunnen maken van de visuele presentatie. De meest effectieve methode hiervoor is een goed afdoende tekstalternatief.

3.1.3 Wat betekent Webrichtlijnen versie 2 voor audiobestanden en videobestanden?

Audiobestanden en videobestanden zijn naast tekst vaak een effectieve en aantrekkelijke manier om informatie te delen via websites. Wel zijn er aandachtspunten waar rekening mee moet worden gehouden. Gebruikers die ofwel een visuele, ofwel een auditieve beperking hebben, kunnen moeite hebben deze informatie te gebruiken, en ook zoekmachines kunnen deze content niet indexeren.

Het is daarom belangrijk om bij de inzet van audiobestanden of videobestanden een bewuste keuze te maken:

- Zorg in de eerste plaats bij ieder audiovisueel bestand voor een goed tekstueel alternatief. Zeker bij kortere video's is het gebruik van audiodescriptie en ondertiteling eenvoudig te realiseren.
- Als je een langdurig of integraal verslag wilt opnemen in audio of video, bedenk dan in welke mate dit relevant is voor de eindgebruiker. Kan hij of zij eenvoudig bij de belangrijke informatie komen; misschien is goede en/of beknopte verslaglegging gebruiksvriendelijker en bruikbaarder?
- Informatie die wordt getoond in een video of een audiobestand is niet doorzoekbaar voor zoekmachines.

Een voorbeeld: er is veel onduidelijkheid over raadsvergaderingen in het geval van gemeenten. Veel organisaties hebben besloten om bij openbare vergaderingen niet langer te notuleren maar video-opnames van deze vergaderingen te plaatsen op de website. De aanname wordt door veel organisaties gedaan dat dit verplicht is, en er zijn dan ook veel organisaties die zich druk maken om het toegankelijk maken van deze opnames. De gemeentewet bepaalt echter (in artikel 23, vijfde lid) dat een besluitenlijst van de vergadering openbaar moet worden gemaakt. De video-opname is daarmee geen verplichting.

Indien er een opname van de raadsvergadering wordt getoond via de website moet deze video wel voldoen aan de Webrichtlijnen en dus zijn voorzien van ondertiteling en indien relevant van audiodescriptie.

De eisen met betrekking tot live uitzending van audio of video worden uitgebreid toegelicht bij succescriterium 1.2.4.

3.1.4 Wat betekent Webrichtlijnen versie 2 voor het gebruik van *social media*?

Sociale mediatoepassingen zoals Twitter, Facebook, LinkedIn en de vele andere voorbeelden staan niet bekend om hun toegankelijkheid. Ook de mogelijkheid van Twitter om bijvoorbeeld twitterberichten te tonen op een eigen website is niet per definitie toegankelijk, maar wel goed toegankelijk te maken. Dat gaat ook op voor de diensten van vrijwel alle sociale platformen.

De ontoegankelijkheid heeft te maken met een aantal kenmerken van dergelijke toepassingen:

- De toepassingen zijn bijna altijd afhankelijk van JavaScript, en tonen geen informatie zonder JavaScript-ondersteuning. In Webrichtlijnen versie 2 is weliswaar geen verplichting alle toepassingen ook zonder JavaScript te

laten functioneren, maar in deze gevallen is de informatie afhankelijk van een externe applicatie. Daarmee is er geen informatie wanneer de externe bron niet kan worden bereikt.
- De toepassingen zijn vaak in hoge mate tijdsafhankelijk, en moeten regelmatig worden ververst.

Dit betekent niet, dat het gebruik van sociale media wordt afgeraden. Of dat sociale media niet mogen worden gebruikt. Wel geldt dat er een goede keuze moet worden gemaakt. Over welke informatie je wilt tonen, en hoe je dit wilt tonen aan gebruikers met een beperking. Een goede oplossing kan zijn, om naast de berichten van Twitter ook een directe link te plaatsen naar het profiel of de zoekopdracht op Twitter. De gebruiker kan dan zelf bepalen hoe hij of zij de informatie wil gebruiken.

Belangrijkste is dat iedere toepassing op de website, ongeacht de bron van de informatie, op toegankelijke wijze is geprogrammeerd. De Webrichtlijnen zijn niet van toepassing op de content van derden (user generated content), wel op de wijze waarop de toepassing geprogrammeerd is.

3.1.5 Wat betekent Webrichtlijnen versie 2 voor PDF-documenten en andere binaire bestandsformaten?

PDF

Het meest gehoorde probleem met betrekking tot bestanden op websites is PDF[1]. Het gebruik van PDF op een website volgens de Webrichtlijnen is feitelijk heel eenvoudig omschreven: er moet een toegankelijke formaat gebruikt worden. Dat betekent níet dat het daarmee een toegankelijk document is, maar dat het is opgeslagen in een formaat dat kan worden gelezen door software als een toegankelijk formaat. De toegestane formaten die omschreven staan, zijn:
- PDF versie 1.7
- PDF/A-1 en PDF/A-2, beide bedoeld voor archivering
- PDF/UA-1, bedoeld voor toegankelijkheid
- PDF/X, met name gebruikt voor uitwisseling in de grafische industrie.

Het verwarrende aan het opslaan van PDF-bestanden is dat je een PDF niet kunt opslaan als een “PDF/UA”-bestand. Je kunt een PDF opslaan als PDF met gebruikmaking van de eisen die worden gesteld aan de hand van UA, A of X.

PDF-documenten zijn dus niet per definitie ontoegankelijk. Probleem is wel dat er vaak al honderden, zo niet duizenden documenten online staan die niet toegankelijk zijn gemaakt. Al deze documenten aanpassen kan kostbaar en arbeidsintensief zijn. Een alternatief is om niet alle verouderde documenten aan te passen, maar eerst te bepalen welke documenten het meest worden geraadpleegd. Dit kan worden gebaseerd op statistieken over het gebruik van de website. Een andere optie is het verwijderen van documenten die verouderd

[1] PDF: Een PDF is een documenttype. De afkorting staat voor Portable Document Format (Uitwisselbaar Document Formaat). Voor het gebruik van PDF’s is software nodig. De meest gebruikte software is Adobe Reader.

en/of achterhaald zijn, en het verwijderen van documenten die al lange tijd niet worden gebruikt. Het advies is om de mogelijkheid te bieden de minder toegankelijke PDF-documenten die overblijven, op aanvraag toegankelijk te maken. Hierbij moet wel worden aangeven op welke termijn het document beschikbaar is in toegankelijk formaat, bijvoorbeeld binnen 2 werkdagen.

Daarnaast is het belangrijk dat nieuwe PDF-documenten toegankelijk worden aangeleverd. Maak daarover duidelijke afspraken met de leveranciers, of train de mensen binnen de organisatie die PDF-documenten maken, en zorg ervoor dat ze over de juiste software beschikken. Het ontbreken van kennis is geen goed argument. Urgentie kan een goed argument zijn het document in eerste instantie niet volledig toegankelijk te publiceren, maar moet uiteindelijk wel worden aangepast tot een toegankelijke vorm. Wanneer je PDF-documenten publiceert op de website moeten deze voldoen aan een aantal randvoorwaarden. In een notitie over de relatie tussen PDF en de Webrichtlijnen[2] wordt hier uitgebreid op ingegaan. Belangrijke afwegingen zijn:

- Beoordeel allereerst of het wel noodzakelijk is om content in PDF-formaat te publiceren. Zo ervaren gebruikers van smartphones een PDF op een klein beeldschermpje vaak als onprettig.
- Als je besluit PDF te gebruiken, sla het dan op in een formaat dat geldt als open standaard, en dat een goede ondersteuning biedt om de content toegankelijk te maken. Er is een speciale variant die bedoeld is voor toegankelijkheid: PDF/UA-1 (UA staat voor Universal Acessibility).
- Tekst in het document moet daadwerkelijk tekst zijn, en geen afbeelding van tekst. Dit betekent dat wanneer zeer oude documenten worden gedeeld via de website, deze teksten doorzoekbaar en selecteerbaar moeten zijn.
- De PDF moet net als HTML-documenten zijn voorzien van een logische kopregelstructuur. Je kunt hiervoor de standaard opmaakmogelijkheden gebruiken in software zoals Microsoft Word, OpenOffice Writer of LibreOffice Writer.
- Afbeeldingen, grafieken en andere visuele oplossingen moeten zijn voorzien van tekstalternatieven. Net als in HTML kun je aan dit soort elementen een alternatieve tekst meegeven. In de meeste softwarepakketten kun je via het menu onder de rechtermuisknop extra informatie meegeven aan het element.
- Lijsten, kolommen, tabellen, links en notities moeten zijn opgemaakt met behulp van de hiervoor beschikbare oplossingen. Net als in HTML-documenten moeten inhoud en vorm van elkaar zijn gescheiden.
- Het kleurgebruik van elementen in de PDF moet net als in HTML-documenten voldoende contrastrijk zijn. Zie voor de richtlijnen voor de kleurcontrasten succescriterium 1.4.3.
- Als het niet lukt om een PDF toegankelijk te maken, biedt dan een gelijkwaardig alternatief aan.

---

[2] http://www.Webrichtlijnen.nl/ondersteuning/veelgestelde-vragen#vraag-88

Overige binaire bestandsformaten
Voor de overige bestandsformaten zoals Word, Excel, Powerpoint en ZIP gelden eigenlijk dezelfde regels, waar mogelijk, als voor een PDF-bestand. Bestanden moeten een structuur krijgen die voor ondersteunende software leesbaar en helder is. Zaken zoals kopregelstructuur, alt-teksten en leesvolgorde van elementen kun je in opmaakprogramma's zoals Word, Excel, Powerpoint en de varianten hierop vanuit LibreOffice of OpenOffice goed instellen. Hoewel dit geen open standaarden zijn, is er in de praktijk geen goed alternatief voor deze standaarden. Hetzelfde geldt ook voor ZIP-bestanden, die kunnen worden gebruikt om meerdere bestanden samengevoegd aan te bieden via een link. Er zijn geen mogelijkheden om dergelijke bestanden aan te bieden met behoud van opmaak zonder een van deze gesloten standaarden te gebruiken.

3.1.6 Verouderde / ongewenste technieken
Sommige technieken zijn buiten beschouwing gelaten, omdat ze zijn achterhaald door moderne technieken. Vaak is er een moderne variant, die bovendien veel toegankelijker is voor de gebruiker. Je kunt dan beter de moderne toepassing gebruiken en bestaande oplossingen vervangen door nieuwe varianten

Een concreet voorbeeld is het gebruik van Flash of Silverlight. Dit toepassingskader gaat niet in op technieken waarmee deze oplossingen toegankelijk kunnen worden gemaakt, simpelweg doordat deze technieken geen open standaard zijn. Het zijn technieken waarmee voorheen vooral dynamische content werd getoond. Het werd vooral gebruikt voor het tonen van animaties of video's in een tijd dat HTML dat nog niet ondersteunde. Omdat beide voorbeelden inmiddels ook mogelijk zijn met HTML standaarden, is het belang van deze technologieën minder groot geworden de afgelopen jaren. Mocht een website alsnog content willen tonen met Flash of Silverlight, dan moet de inhoud ook zonder ondersteuning van Flash of Silverlight worden getoond. Dat betekent dus dubbel werk. Dit kan voorkomen worden door een moderne techniek te gebruiken.

Ook het gebruik van frames en i-frames is niet behandeld. Het gebruik van frames is een techniek waarmee voorheen onderdelen van de pagina werden verdeeld over meerdere losse pagina's. Het is een sterk verouderde techniek en is niet langer toegestaan. Een iframe is een techniek waarmee je in een gedeelte van een pagina een andere pagina kunt inladen. Het gebruik van i-frames is wel toegestaan en wordt nog wel regelmatig gebruikt, maar niet altijd op de goede manier. Juist omdat het gebruik van i-frames vaak leidt tot problemen met de Webrichtlijnen, wordt afgeraden deze techniek toe te passen. Zie voor de wijze waarop met i-frames wel voldaan kan worden aan de Webrichtlijnen, de uitleg bij Succescriterium U7.1 – Alternatief voor geneste weergavekaders (Niveau AA).

3.2 Complexe inhoud

3.2.1 Archieven
Een van de meest complexe onderwerpen binnen de Webrichtlijnen is het toegankelijk maken van archieven. Omdat dit soms over honderden, zo niet duizenden pagina's en documenten gaat, kan het toegankelijk maken van alle

content in de archieven van een website een arbeidsintensief en daarmee kostbaar proces zijn.

Toch is de Archiefwet er niet voor niets. Het is belangrijk dat gebruikers inzage hebben in het archief. Het is een bewaarplaats van de geschiedenis, die heeft geleid tot keuzes die nu worden gemaakt. Bezoekers kunnen rechten ontlenen aan zulke publicaties op websites. Er is daarom geen reden het archief buiten de reikwijdte van de Webrichtlijnen te plaatsen.

Wel is het zo dat er een goede en haalbare oplossing moet worden gekozen waarbij wordt voldaan aan de archiefwet, én de gebruiker toegang heeft tot het archief.

De website van de Rijksoverheid lost het onderwerp 'archieven' op dit moment als volgt op:

> ***Specificatie***
> *Alle typen documenten die hun actuele waarde hebben verloren. Hierop kunnen verschillende richtlijnen van toepassing zijn.*
>
> ***Oorzaak***
> *De archieven en oudere documenten op <naam website> worden niet met terugwerkende kracht aangepast aan de Webrichtlijnen. De aanpassingen brengen een onevenredige inspanning en kosten met zich mee.*
>
> ***Gevolg***
> *De gevolgen van dit besluit zijn beperkt omdat alle actuele informatie wél toegankelijk aangeboden wordt.*
>
> ***Alternatieven***
> *<Naam website> biedt de actuele versie van bestanden, indien beschikbaar, aan op de website.*
>
> *Heeft u informatie nodig uit archieven en in oudere documenten op een toegankelijke wijze, neem dan contact op met:*
> *<invoegen contact gegevens informatiebalie>*

Hiermee wordt op duidelijke wijze aangegeven hoe de website omgaat met de archieven. Hiernaast wordt aangeraden een mogelijk te bieden aan gebruikers, om informatie uit het archief op te vragen op toegankelijke wijze. De gebruiker kan bijvoorbeeld aangeven dat hij of zij een pagina of een PDF-document uit 2008 graag zou willen inzien. De redactieleden kunnen het document of de pagina dan toegankelijk maken en toesturen en wijzigen op de website. Op die

manier voldoet de organisatie aan de wens van de gebruiker zonder enorme investeringen op voorhand te doen.

Tenslotte kunnen ook statistieken van de website inzicht geven in de belangrijke pagina's en bestanden uit het archief. Als bepaalde content regelmatig wordt opgevraagd is het belangrijk die pagina's toegankelijk te maken. Worden pagina's zelden of nooit geraadpleegd, of neemt het bezoek sterk af, dan kan worden gesteld dat het niet loont deze pagina's nog toegankelijk te maken. In combinatie met de mogelijkheid deze content alsnog toegankelijk op te vragen is hiermee een sluitend alternatief geboden, en worden kosten en tijd bespaard.

3.2.2 Oude content

Vaak verdwijnt informatie die langere tijd op een website is geplaatst uiteindelijk in een archiefhoek op de website. Vaak is zulke informatie echter gedateerd of achterhaald, en al lang niet meer relevant.. Zorg te allen tijde voor relevante informatie op de website. Indien het niet meer relevant of achterhaald is, kan het worden verwijderd. Dit voorkomt dat inspanningen gepleegd moeten worden om informatie die niet relevant is, toch aan de Webrichtlijnen te laten voldoen. Statistieken van de website kunnen een belangrijke bron zijn voor het maken van de juiste keuzes hierin.

3.2.3 Specialistische content voor een kleine groep gebruikers

De meeste websites publiceren informatie (content) voor een breed publiek. Het rechtvaardigt meer inspanning om deze informatie dan ook voor een breed publiek op een toegankelijke wijze aan te bieden. Dit geldt niet alleen, omdat de Webrichtlijnen verplicht toegepast moeten worden, maar ook omdat je mensen niet wilt uitsluiten van diensten en informatie die voor hen bedoeld zijn.

Anderzijds publiceren sommige websites complexe technische informatie, soms in combinatie met complexe toepassingen die bedoeld is voor een kleine groep specialisten of professionals. Deze content wordt dan specifiek voor een kleine groep gebruikers gemaakt en gepubliceerd en is ontworpen naar de wensen en afgestemd op de kennis over het onderwerp. Zulke informatie kan in een taal worden geschreven die specifieke kennis vereist, of getoond worden op een bepaalde manier, die goed toegankelijk is voor de kleine groep specialisten, maar niet voor een grote groep gebruikers zonder deze specialistische kennis. Denk bijvoorbeeld aan een systeem met informatie voor beroepsschippers die varen tussen Rotterdam en Antwerpen, of ontwikkelaars die applicaties ontwikkelen in een specifieke programmeertaal. In gevallen waarin het vanwege de behoeften van en/of afspraken met deze kleine groep specialisten, of vanwege de kennis die vereist is om de benodigde informatie te kunnen uitleggen, niet mogelijk is of redelijkerwijs niet verwacht kan worden om volledig aan alle Webrichtlijnen te voldoen, kan een alternatief kanaal beschikbaar gesteld worden voor personen die aangeven moeite te hebben met de toegankelijkheid van deze content. Bij de verantwoording over niet-toepassing van een of meer succescriteria op basis van deze argumentatie, moet wel aangegeven worden op welke andere manier de gevraagde dienst of informatie kan worden gebruikt.

3.2.4 Content van derden

Verplichte publicatie zonder technische en/of redactionele invloed

Webrichtlijnen die te maken hebben met de inhoud van de website, kunnen voor problemen zorgen als de inhoud wordt aangeleverd door derden en de publicerende website-eigenaar niet gemachtigd is om iets aan de inhoud te veranderen of toe te voegen. Noodzakelijke aanpassingen om aan de Webrichtlijnen te voldoen, mogen dan niet uitgevoerd worden onder redactie van de website-eigenaar, maar moeten worden uitgevoerd door de aanleverende partij. Vanwege de snelheid waarmee soms informatie moet worden gepubliceerd of vanwege de veranderingen in de organisatie van de aanleverende partij, is het niet altijd mogelijk direct aan de Webrichtlijnen te voldoen. Dezelfde situatie kan zich voordoen, als een organisatie verplicht is een bepaalde applicatie van derden te gebruiken, bijvoorbeeld formulieren.

Als er in zulke situaties niet kan worden voldaan aan de Webrichtlijnen op basis van gemaakte afspraken, is het de verantwoordelijkheid van de website-eigenaar om de afspraken met derden over de aan-te-leveren content of de toe-te-passen applicatie te wijzigen. Vanwege het maken van nieuwe (contractuele) afspraken of de noodzakelijke herbouw van een applicatie, kan het mogelijk zijn dat tijdelijk niet aan de Webrichtlijnen kan worden voldaan. Er moet dan worden bepaald wanneer wel kan worden voldaan. Bij de verantwoording over niet-toepassing van een of meer succescriteria op basis van deze argumentatie, moet worden aangegeven binnen welke termijn wel wordt voldaan aan het succescriterium.

Daarnaast moet bepaalde content of applicaties worden gepubliceert zonder aanpassing. Hier kan een wettelijke regeling, rechterlijke uitspraak of een politieke verplichting aan ten grondslag liggen. Het kan ook gaan om content en applicaties van buitenlandse overheden of de private sector, die ingesloten worden in de eigen website. Daar kan een internationale of publiek-private regeling of afspraak aan ten grondslag liggen. Voldoet de content of applicatie van derden niet volledig aan de Webrichtlijnen, dan is de organisatie die deze dienst of content publiceert vaak niet gemachtigd - of in staat - om veranderingen in de dienst zelf door te voeren.

Vaak is het dan wel goed mogelijk om een toegankelijk tekst-alternatief aan te bieden. Is ook dat niet mogelijk, dan moet worden aangegeven via welk alternatief kanaal de informatie beschikbaar wordt gesteld.

Content geplaatst door gebruikers zonder technische en/of redactionele invloed.

Een andere situatie ontstaat wanneer gebruikers kunnen reageren op, of bijdragen aan, de inhoud van een pagina. De zogenaamde *user generated content*. Deze inhoud valt buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente. Wel is het goed deze content te monitoren en indien mogelijk aan te passen tot een toegankelijke vorm wanneer gebruikers ontoegankelijke informatie delen. Het is goed dergelijke onderdelen van de website te benoemen conform de richtlijnen van het W3C als een “Verklaring van gedeeltelijke conformiteit”, waarbij je aangaft dat pagina’s voldoen aan de richtlijnen met uitzondering van de ongecontroleerde bronnen.

3.2.5 Real-time informatie binnen of buiten de verantwoordelijkheid van de organisatie

Live informatie delen via de website kan relevant zijn voor een grote groep gebruikers. Denk aan de eerder genoemde sociale media, of audio- of video-uitzendingen. Er zijn ook diensten zoals Buienradar of een andere externe bron van gegevens, die je kunt insluiten op de website. Redacteuren hebben alle vrijheid hiervoor te kiezen, maar moeten beseffen dat de Webrichtlijnen ook gelden voor zulke toepassingen.

Het is zaak om dergelijke bronnen van informatie altijd te voorzien van een goed tekst-alternatief, zodat iedere bezoeker er gebruik van kan maken.

Eerst moet worden bepaald of een toegankelijk alternatief bestaat, dat kan worden geplaatst op de website in plaats van, of naast de ontoegankelijke dienst. Buienradar heeft, evenals vele andere real-time streams, ook een XML-*feed* beschikbaar. Met deze XML-feed kan weersinformatie tekstueel worden weergeven. In combinatie met de bekende buienradarbeelden kan dit een goed compleet beeld geven dat voor alle gebruikers relevante informatie biedt.

Het is voor real-time informatie dus van belang altijd de gebruiker centraal te stellen, en een informatievoorziening te gebruiken die alle gebruikers gelijkwaardige informatie biedt. Als een alternatief niet geboden kan worden op de website, omdat een afdoende toegankelijk alternatief niet beschikbaar is, moet er worden gekeken hoe dit binnen de organisatie kan worden ondervangen door het bieden van een alternatief kanaal.

4. Toepassingsmogelijkheden per succescriterium

Leeswijzer voor de succescriteria

De beschrijvingen van succescriteria in dit hoofdstuk is géén 1-op-1 vertaling van WCAG 2.0, de Webrichtlijnen of andere documenten, zoals het normdocument. Dat is een bewuste keuze. Bij de beschrijvingen van de succescriteria is steeds uitgegaan van de leesbaarheid en helderheid van datgene wat wordt gevraagd in de succescriteria, op basis van WCAG 2.0.

Bij ieder succescriterium worden voorbeelden gegeven van manieren waarop je kunt voldoen aan het succescriterium. Deze lijsten van voorbeelden zijn niet bedoeld als volledig of uitputtend, maar als voorbeelden (soms meer, en soms minder voorbeelden op basis van veelvoorkomende situaties) van oplossingen om aan het succescriterium te voldoen.

Er is bewust gekozen voor het scheiden van dit document en de teksten van de norm. Bij ieder succescriterium hieronder is een directe link te vinden naar het normdocument, waar meer informatie en de normbeschrijvingen te vinden is over het succescriterium.

Succescriterium 1.1.1 – Tekstalternatieven voor niet-tekstuele content (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 1.1.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?

Dit succescriterium is bedoeld om elementen die niet in normale tekst worden weergegeven op de website van een afdoende alternatief te voorzien. Onder niet-tekstuele content vallen:

- Afbeeldingen,
- Afbeeldingen waarin tekst is opgenomen,
  - CAPTCHA[3]-elementen,
- Video of audio,
  - Andere vormen van zintuiglijke media[4],
- en invoerelementen zoals knoppen, of links die zijn opgemaakt met een afbeelding.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?

Aan dit succescriterium is goed te voldoen. Soms wordt er onvoldoende nagedacht over een goede scheiding van inhoud en opmaak op de pagina, waardoor knoppen of links niet goed te gebruiken zijn. Je moet daarom altijd voor iedere vorm van content altijd een tekstalternatief bieden.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?

Het is belangrijk goede afspraken te maken met de ontwikkelaar, en redacteuren moeten voldoende kennis hebben om dit succescriterium goed toe te passen. De redacteur moet iedere vorm van content voorzien van een tekstalternatief.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?

Alternatieven voor niet-tekstuele content dragen bij aan de gebruiksvriendelijkheid, de vindbaarheid en het bereik van uw website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  - Gebruikers hebben toegang tot alle informatie op de pagina, ook wanneer de opmaak en / of interactie niet goed te gebruiken is.
  - Gebruikers kunnen tevens relaties leggen tussen elementen op de pagina zonder dat de opmaak of interactie hierbij nodig is.
- **Vindbaarheid**

  Zoekmachines kunnen op basis van alternatieven voor afbeeldingen content vinden en waarderen.

---

[3] CAPTCHA: Een CAPTCHA is een methodiek waarbij de gebruiker een extra handeling moet verrichten om aan te tonen dat de gebruiker een mens is en geen geautomatiseerd proces is om bijvoorbeeld spam te plaatsen. Hier wordt vaak een afbeelding van tekst voor gebruikt waarbij de gebruiker de tekst moet overtypen in een invoerveld.

[4] Zintuiglijke media: Onder zintuiglijke media vallen mediavormen die gebruik maken van de zintuigen zoals bijvoorbeeld zicht of gehoor van de gebruiker.

- **Bereik**
  Door informatie gelaagd weer te geven is het voor iedereen goed te gebruiken, ongeacht de omstandigheden waarin de pagina wordt bekeken.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Voor sommige vormen van niet-tekstuele content is het alternatief eenvoudig toe te passen.

- Afbeeldingen moeten – indien relevant voor de logische leesvolgorde van de pagina – worden voorzien van een alternatieve tekst. Dit dient te worden gedaan met het alt-attribuut.
  - Indien een afbeelding een grafiek bevat, moet de inhoud van de grafiek worden opgenomen in het alt-attribuut. De grafiek kan worden opgedeeld in meerdere kleine afbeeldingen met een alt-tekst, maar een samenvatting van de inhoud van de grafiek is ook afdoende:
    ```
    <img src=”grafiek-gebruikIE6.png” alt=”Het gebruik
    van IE6 is gedurende de periode 2008-2012 afgenomen
    van 12% tot 1.6%” />
    ```
  - Als een afbeelding niet relevant is voor de logische leesvolgorde, omdat het bijvoorbeeld een sfeerfoto is is er geen alternatieve tekst nodig. Het alt-attribuut is wel een verplicht attribuut op de foto, en kan dan leeg worden gelaten:
    ```
    <img src=”sfeerimpressie-opening.png” alt=”” />
    ```
  - Indien een afbeelding tekst bevat die relevant is voor de gebruiker moet deze tekst in de alt-tekst te worden opgenomen.
  - Indien een afbeelding van een icoon wordt gebruikt om bijvoorbeeld een categorie aan te duiden, waarbij het alt-attribuut logischerwijs dezelfde inhoud bevat als de tekst moet het alt-attribuut leeg worden gelaten om herhaling te voorkomen:
    ```
    <a href=”wasmachines.html”>
         <img src=”wasmachines.gif” alt=”” />
         Wasmachines
    </a>
    ```
- Indien alternatieven van afbeeldingen niet relevant zijn voor gebruikers kan de afbeelding het beste worden geplaatst met CSS. Indien dit niet mogelijk is moet de alt-tekst altijd worden leeggelaten.
- Gebruik CAPTCHA’s liever niet. CAPTCHA’s zijn ontwikkeld om bijvoorbeeld spam tegen te gaan bij formulieren. Er zijn goede alternatieven, bijvoorbeeld het toevoegen van een extra veld. In dit extra veld moet de gebruiker een simpele vraag beantwoorden om het formulier te kunnen verzenden, zoals: “Hoeveel is 2 + 2?”.
- Voor alternatieven voor video en audio verwijzen wij naar succescriterium 1.2.1 tot en met 1.2.9.
- Voor invoerelementen, knoppen en links opgemaakt als knoppen geldt dat de tekst in het element leesbaar moet zijn zonder opmaak of interactie.
  - Indien een afbeelding wordt gebruikt voor een invoerelement, link of knop moet deze afbeelding een alt-attribuut hebben:
    ```
    <img src=”knop.gif” alt=”Verzenden” />
    ```

- Indien invoervelden worden gebruikt moet worden aangegeven wat voor informatie wordt gevraagd van de gebruiker. Dit kan worden gedaan met behulp van het label-element. Het invoerveld en het label kunnen met elkaar worden verbonden via het for-attribuut op het label, en het id-element op het invoerelement:

  ```
  <label for=”emailadres”>
    Vul uw e-mailadres in
  </label>
  <input type=”email” id=”emailadres” />
  ```

Succescriterium 1.2.1 – Louter-geluid en louter-videobeeld: vooraf opgenomen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 1.2.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat audiobestanden of videobestanden die op de website worden getoond een tekstalternatief hebben voor mensen die niet gebruik kunnen maken van de audio- of videobestanden. Dit succescriterium sluit niet uit dat het bestand moet worden voorzien van audiodescriptie en/of ondertiteling.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Dit succescriterium kan verwarrend zijn, maar er zijn geen factoren die het succescriterium in de weg kunnen staan. Het is eigenlijk de meest eenvoudige oplossing voor videobestanden of audiobestanden op de website. Het sluit alleen niet uit dat er ook ondertiteling (succescriterium 1.2.1) en audiodescriptie (1.2.5) vereist zijn voor een goede weergave van deze bestanden. Dat kan zorgen voor verwarring.

Er zijn situaties waarbij dit succescriterium voldoende is. Denk aan een sfeervideo bij een nieuwsbericht, waarbij het nieuwsbericht eigenlijk alle inhoud van de video bevat. Het is dan niet nodig de video ook te ondertitelen en te voorzien van audiodescriptie.

In alle andere gevallen moeten videobestanden en audiobestanden worden voorzien van ondertiteling en indien relevant van audiodescriptie.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De redactieleden zijn verantwoordelijk voor het plaatsen van een alternatief voor de audio- of videobestanden.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Tekstalternatieven voor audiobestanden en videobestanden dragen bij aan de vindbaarheid de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van uw website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  - Gebruikers hebben toegang tot alle informatie op de pagina, ook wanneer de opmaak en / of interactie niet goed te gebruiken is.
  - Gebruikers kunnen tevens relaties leggen tussen elementen op de pagina zonder dat de opmaak of interactie hierbij nodig is.
- **Vindbaarheid**
  Zoekmachines kunnen op basis van alternatieven voor afbeeldingen content vinden en waarderen.
- **Bereik**
  Door informatie gelaagd weer te geven is het voor iedereen goed te gebruiken, ongeacht de omstandigheden waarin de pagina wordt bekeken.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Dit succescriterium kan worden gehaald door een document of tekst te plaatsen dat in gelijke volgorde de geluiden en gesproken woorden in het audio- of videobestand toont.

Succescriterium 1.2.2 – Ondertiteling voor doven en slechthorenden: vooraf opgenomen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 1.2.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om video of audio die vooraf is opgenomen en wordt gepubliceerd op de pagina ook beschikbaar te maken voor doven en/of slechthorenden. Ook is ondertiteling in het geval van audiobestanden belangrijk voor mensen met een taalbeperking, en vaker nog is juist het visuele beeldmateriaal van meerwaarde voor deze groep gebruikers. De doelgroep van doven, slechthorenden en mensen met een taalbeperking bestaat uit ongeveer 2.6 miljoen Nederlanders. Door de inhoud van audio- en videobestanden in tekst beschikbaar te maken hebben doven en slechthorenden toegang tot dezelfde informatie als de overige gebruikers.

De titel van dit succescriterium doet vermoeden dat het alleen voor mensen met een beperking van toepassing is. Dat is niet waar; voor iedereen die reist met de trein en moet werken in een stiltecoupé maakt ondertiteling mogelijk de video alsnog goed te ervaren.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Prijs wordt vaak genoemd als argument om video’s niet te ondertitelen. Dit is een misvatting, het ondertitelen van video- of audiobestand hoeft helemaal niet duur te zijn. Ondertiteling is zelfs eenvoudig zelf te ontwikkelen en kan feitelijk in iedere texteditor worden gemaakt. Er is ook (gratis) software beschikbaar die ondersteunt bij het synchroniseren tussen beeld/geluid en tekst. De meestvorkomende formaten waarin ondertiteling wordt gebruikt SRT (.srt-bestanden), SAMI (.smi-bestanden), en SMIL (.xml-bestanden).

Als je het ondertitelen van een video uitbesteed zijn er talloze bedrijven die dit kunnen. De prijzen variëren wel, dus het is belangrijk een goede keuze te maken. Vaak kan dit in combinatie met audiodescriptie worden uitgevoerd.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De verantwoordelijkheid voor het voldoen aan dit succescriterium ligt bij de redactieleden. De redactieleden moeten bij het plaatsen van video- of audiofragmenten de tekstalternatieven toevoegen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Ondertiteling wordt ten onrechte afgeschilderd als een complex te behalen succescriterium. Het draagt veel bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de website, niet alleen voor mensen met een beperking, maar voor iedereen. Het maakt de informatie in video of audio ook vindbaar in zoekmachines door het tekstalternatief.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Omdat audio of video gebaseerd is op tijd, is het belangrijk dat het gebruikte alternatief hier rekening mee houdt.

In praktische zin moet audio of video worden voorzien van ondertiteling om doven en/of slechthorenden voldoende context te bieden bij het bekijken van het audio- of videofragment.

Voorbeeld van een SRT-bestand:

```
1
00:02:17,440 --> 00:02:20,375
Ik wil aan deze video graag ondertiteling toevoegen. Kan dat?

2
00:02:20,476 --> 00:02:22,501
Dat is geen enkel probleem!
```

Succescriterium 1.2.3 – Audiodescriptie of media-alternatief: vooraf opgenomen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 1.2.3 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium hangt nauw samen met succescriterium 1.2.5, dat gaat over audiodescriptie. Succescriterium 1.2.5 is een succescriterium op niveau AA, en is daarmee eigenlijk de overtreffende trap van dit succescriterium dat een alternatief vraagt voor de context van een video.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Voor het niet voldoen aan dit succescriterium worden de kosten vaak als argument gebruikt. Net als ondertiteling hoeft het toevoegen van een media-alternatief of audiodescriptie niet duur te zijn, en de prijzen voor deze dienst lopen sterk uiteen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De verantwoordelijkheid voor het voldoen aan dit succescriterium ligt bij de redactieleden. De redactieleden moeten bij het plaatsen van video- of audiofragmenten een media-alternatief of audiodescriptie toevoegen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Audiodescriptie of een media-alternatief draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de informatie op een website. Het maakt het gebruik van audio- en videofragmenten op een website aanzienlijk logischer voor mensen met een visuele beperking.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door een media-alternatief te plaatsen, maar je moet op basis van 1.2.5 ook audiodescriptie toevoegen. Je kunt je dus beter beperken tot het toevoegen van een audiodescriptie en daarmee ook aan dit succescriterium voldoen.

Succescriterium 1.2.4 – Ondertitels voor doven en slechthorenden: Live (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 1.2.4 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om video of audio die live wordt uitgezonden beschikbaar te maken voor doven, slechthorenden en mensen met een taalbeperking. Deze doelgroep bestaat uit ongeveer 2.6 miljoen Nederlanders.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Prijs is op dit moment een terecht argument om niet te kunnen voldoen aan het succescriterium. Het live ondertitelen van audio of video is alleen mogelijk wanneer er met een kleine vertraging wordt uitgezonden. Indien dit niet mogelijk is, zal er altijd een kleine vertraging van de ondertiteling zijn. Daarnaast is live ondertiteling ten opzichte van ondertiteling achteraf erg duur. De voornaamste reden is echter het gebrek aan beschikbaarheid. Er zijn weinig partijen in Nederland die live ondertiteling kunnen leveren.

Een goed alternatief kan zijn om bij een live uitzending aan te geven dat het 30 minuten later beschikbaar is inclusief ondertiteling. Op die manier hebben alle gebruikers toegang tot dezelfde informatie, eventueel met een vertraging die gezien kosten en beschikbaarheid. Een gebarentolk is een manier om tegen relatief lage kosten en goede beschikbaarheid video te voorzien van een goed alternatief.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De verantwoordelijkheid voor het voldoen aan dit succescriterium ligt bij zowel de redactieleden als de ontwikkelaar van de software waarmee audio of video live wordt getoond. Redactieleden zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van ondertiteling bij live uitzendingen. De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de mogelijkheid tot live ondertiteling.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Door audio en video direct te voorzien van ondertiteling hebben doven, slechthorenden en mensen met een taalbeperking toegang tot dezelfde informatie als de overige gebruikers.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Dit succescriterium is in de praktijk moeilijk te behalen. Vaak wordt dit succescriterium genegeerd om de redenen die hier boven worden genoemd. Het is van groot belang voor een grote groep gebruikers, en moet dus eigenlijk worden meegenomen. Het is dus verstandig om, eventueel met een vertraging, goede toegankelijke videobestanden of audiobestanden te plaatsen.

Succescriterium 1.2.5 – Audiodescriptie: vooraf opgenomen (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 1.2.5 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om video of audio die vooraf is opgenomen en wordt gepubliceerd op de pagina ook beschikbaar te maken voor mensen met een visuele beperking. Met audiodescriptie wordt de context van het audio- of videofragment duidelijk gemaakt aan gebruikers die deze context niet kunnen waarnemen.

Audiodescriptie is niet in alle audio- en videofragmenten nodig, en moet per fragment worden afgewogen. Een voorbeeld:
Het videofragment is een interview tussen twee mensen. Het interview vindt plaats in een afgesloten ruimte zonder achtergrondgeluid. De twee mensen stellen zich aan het begin van de video voor, en zijn om en om aan het woord. In dit geval is er geen verdere context nodig om het interview zonder beeld te beluisteren. Audiodesciptie is dan niet nodig.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Voor het niet voldoen aan dit succescriterium worden de kosten vaak als argument gebruikt. Net als ondertiteling hoeft het toevoegen van audiodescriptie niet duur te zijn, en de prijzen voor deze dienst lopen sterk uiteen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De verantwoordelijkheid voor het voldoen aan dit succescriterium ligt bij de redactieleden. De redactieleden moeten bij het plaatsen van video- of audiofragmenten de audiodescriptie toevoegen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Audiodescriptie draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de informatie op een website. Het maakt het gebruik van audio- en videofragmenten op een website aanzienlijk logischer voor mensen met een visuele beperking.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Indien relevant moet het audio- of videobestand worden voorzien van audiodescriptie. Audiodescriptie is een geluidsspoor dat wordt toegevoegd aan videofragmenten. In dit geluidsspoor wordt belangrijke content uit de video benoemd. Een praktisch voorbeeld hiervan:

- In de video rijdt een minister langs het Binnenhof terwijl hij zegt: “Hier voel ik me inmiddels thuis”. Met alleen ondertiteling is ‘hier’ niet duidelijk voor iemand die de context van de videobeelden niet kan meekrijgen. De audiodescriptie zegt dan: “Minister X rijdt langs het Binnenhof”.

De audiodescriptie moet eveneens worden voorzien van een tekstalternatief in de vorm van een tweede ondertitelingsbestand (zie succescriterium 1.2.2).

Succescriterium 1.3.1 – Info en relaties (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 1.3.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om de informatie op een pagina op een goede manier in te delen. De juiste structuur en relaties tussen onderdelen op de pagina helpt gebruikers met diverse beperkingen te begrijpen hoe de pagina is ingedeeld.

Deze structuur moet ook te begrijpen zijn wanneer de pagina niet gebruik maakt van de opmaak die door de eigenaar wordt geleverd. Soms gebruiken slechtzienden bijvoorbeeld een eigen *stylesheet*[5] om informatie op een webpagina te kunnen lezen.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Dit succescriterium heeft te maken met logica. Met een logisch gebruik van elementen en het weergeven van informatie op een manier die voor iedereen te gebruiken is voldoe je aan dit succescriterium. Er zijn dus geen factoren denkbaar waardoor dit succescriterium niet kan worden gehaald.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de bouw van de structuur van de pagina. Daarnaast is de redactie verantwoordelijk voor de juiste opbouw van content in de pagina.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Door elementen op de juiste manier te gebruiken kunnen alle gebruikers op de juiste manier gebruik maken van de pagina.
- **Bereik**
  Door elementen te gebruiken zoals ze bedoeld zijn in de specificaties vanuit is de website goed te gebruiken in vrijwel alle browsers, op alle platforms en met behulp van screenreaders en andere ondersteunde software.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Dit succescriterium is van toepassing op diverse elementen die op de pagina zijn toegestaan. De elementen moeten worden gebruikt zoals ze bedoeld zijn. Hieronder volgt een lijst van 13 voorbeelden:

---

[5] Stylesheet: Een stylesheet is het document dat de opmaak van een pagina bepaald. Dit document is geschreven in CSS (Cascading StyleSheet). Dit document kan worden ingeladen op iedere pagina binnen een website. Op deze manier kun je met 1 document de opmaak bepalen voor een verzameling pagina's.

1. Als elementen op de pagina door middel van kleur, grootte of vorm een bepaalde waarde hebben, moet deze waarde ook semantisch [6]worden toegevoegd.
   Voorbeeld: Bovenaan een nieuws artikel staat een titel. Deze titel is weergegeven in 18px formaat, is dikgedrukt en heeft een andere kleur dan de tekst.
   a. Goed: Het gebruikte element is een header-element (<h1>, <h2> etcetera)
   b. Fout: Het gebruikte element is een paragraaf-element (<p>) met class=”titel”
2. Als de semantische waarde niet kan worden bepaald op basis van een element moet het ook tekstueel worden uitgelegd.
   Voorbeeld: Als een nieuw onderwerp is toegevoegd aan een lijst, en daarom bold is weergegeven met het -element, moet dit ook tekstueel worden aangeduid.
   a. Goed: Wasmachines (nieuw!)
   b. Fout: Wachmachines
3. U gebruikt alleen <ul>, <ol> en <dl>-elementen voor de opmaak van lijsten of groepen links. Eventuele aangepaste weergave hiervan dien je op te lossen met de stylesheet.
4. Op de pagina wordt informatie getoond als een tabel. Hier wordt echter niet het <table>-element voor gebruikt, maar een combinatie van andere elementen. Op basis van de stylesheet die hoort bij de pagina is de visuele weergave correct. Zonder deze stylesheet is het echter een lange regel tekst zonder onderlinge relaties. Op deze manier kan de gebruiker niet overweg met de informatie. Het is daarom zaak altijd de juiste elementen gebruiken voor de informatie.
5. In een tabel gebruik je het *summary*-attribuut om een samenvatting te geven van de inhoud:
```
<table summary=”Deze tabel toont browserpercentages over
de maand januari 2000”>
```
6. In een tabel gebruik je het caption-element als titel voor de tabel:
```
<table>
<caption>Browserpercentages januari 2000</caption>
...
</table>
```
7. In een tabel gebruik je het scope-attribuut om rijen of kolommen met elkaar te verbinden:
```
<tr>
  <th scope="col">Naam</th>
  <th scope="col">Titel</th>
  <th scope="col">Land</th>
</tr>
<tr>
  <th scope="row">Willem-Alexander</th>
  <td>Koning</td>
  <td>Nederland</td>
</tr>
```

[6] Semantiek/semantisch: Semantiek is de betekenis van een woord of verzameling woorden.

```
<tr>
  <th scope="row">Elizabeth</th>
  <td>Koningin</td>
  <td>Groot Brittanië</td>
</tr>
```

8. In een tabel gebruik je het id-attribuut en het headers-attribuut om cellen in de tabel met elkaar te verbinden:

```
<tr>
  <th id="naam" scope="col">Naam</th>
  <th id="titel" scope="col">Titel</th>
  <th id="land" scope="col">Land</th>
</tr>
<tr>
  <th headers="naam">Willem-Alexander</th>
  <td headers="titel">Koning</td>
  <td headers="land">Nederland</td>
</tr>
<tr>
  <th headers="naam" scope="row">Elizabeth</th>
  <td headers="titel">Konigin</td>
  <td headers="land">Groot Brittanië</td>
</tr>
```

9. In een formulier gebruik je een `<label>`-element. Met dit element beschrijf je wat de gebruiker moet invoeren in het `<input>`-element dat middels het for- en id-attribuut aan elkaar verbonden is:

```
<label for="voornaam">Vul hier uw voornaam in</label>
<input type="text" id="voornaam" />
```

Het for-attribuut van het label-element, en het id-attribuut van het input element moeten hetzelfde zijn.

Wanneer het gebruik van een `<label>` niet mogelijk moeten elementen die worden gebruikt als label het `title`-attribuut bevatten.

10. In een formulier gebruik je het `<fieldset>`-element in combinatie met het `<legend>`-element om het formulier op te delen in stukken die bij elkaar horen. Voorbeeld: Je gebruikt een fieldset voor de persoonsgegevens, en een fieldset voor de bedrijfsgegevens:

```
<fieldset>
  <legend>Persoonsgegevens</legend>
  <label for="voornaam">Wat is uw voornaam?</label>
  <input type="text" id="voornaam" />
  <label for="achternaam">Wat is uw achternaam?</label>
  <input type="text" id="achternaam" />
</fieldset>
<fieldset>
  <legend>Bedrijfsgegevens</legend>
  <label for="bedrijfsnaam">Wat is de naam van uw
bedrijf?</label>
  <input type="text" id="bedrijfsnaam" />
</fieldset>
```

11. In een formulier gebruik je het `<optgroup>`-element om opties in een `<select>`-element die bij elkaar horen met elkaar te verbinden:

```
<select id="voeding">
  <optgroup label="fruit">
```

```
    <option value="appels">Appels</option>
    <option value="bananen">Bananen</option>
  </optgroup>
  <optgroup label="vlees">
    <option value="kip">Kip</option>
    <option value="rund">Rundvlees</option>
  </optgroup>
</select>
```

12. Als je JavaScript gebruikt om elementen toe te voegen aan de pagina moet je gebruik maken van algemene functies die worden ondersteund door alle browsers. Vaak worden hiervoor twee functies gebruikt die niet worden ondersteund door alle browsers. Deze functies zijn `document.write()` en `object.innerHTML`. Deze functies moeten worden vermeden. Functies die wel breed worden ondersteund zijn:
    - `CreateElement()`
    - `CreateTextNode()`
    - `AppendChild()`
    - `RemoveChild()`
    - `InsertBefore()`
    - `ReplaceChild()`

Succescriterium 1.3.2 – Betekenisvolle volgorde (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 1.3.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om te garanderen dat de informatie op de pagina altijd op een logische manier wordt overgebracht op de gebruiker. Deze logische manier moet ook helder zijn wanneer de gebruiker een eigen stylesheet inzet om de pagina te bekijken of wanneer de gebruiker een screenreader[7] gebruikt.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
De kennis van de ontwikkelaar is bepalend voor het wel of niet kunnen voldoen aan dit succescriterium. Dit mag uiteraard geen argument zijn niet te kunnen voldoen. De ontwikkelaar moet voldoende kennis hebben om aan de Webrichtlijnen te voldoen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het voldoen aan dit succescriterium. De ontwikkelaar moet de pagina op de juiste manier opbouwen. Dit moet op die wijze gebeuren dat redactieleden de volgorde van de pagina niet kunnen verstoren.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de pagina.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Doordat er geen verschil meer bestaat tussen de broncode en de visuele weergave van de pagina is de informatie op de pagina voor alle gebruikers gelijk.
- **Bereik**
  Door een gelijke inhoud van de pagina is de website voor meer gebruikers toegankelijk.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Dit succescriterium is eenvoudig haalbaar, waar dit in Webrichtlijnen 1 nog wel eens voor problemen kon zorgen. In Webrichtlijnen 1 was het verplicht de broncode op volgorde van belangrijkheid te zetten. In Webrichtlijnen versie 2 is dat niet meer nodig. De visuele volgorde van de pagina is de leidraad van de volgorde in de broncode. De volgorde van de broncode moet daarmee gelijk zijn aan de visuele volgorde van de pagina.

In het geval van een Nederlandstalige pagina is dat van linksboven naar rechtsonder. Wanneer je een tekst wilt opmaken in een taal met een andere

---

[7] Screenreader: Een screenreader is software die gebruikers met over het algemeen een visuele beperking helpt met het voorlezen van een pagina. Een screenreader maakt gebruik van de structuur van een pagina om op eenvoudige en snelle wijze de gebruiker te vertellen wat op de pagina staat.

leesrichting, zoals Hebreeuws, moet je dit op de volgende manier doen:
הבינאום פעילות.

Succescriterium 1.3.3 – Zintuiglijke eigenschappen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 1.3.3 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om te voorkomen dat informatie afhankelijk is van zintuigen van een gebruiker. Ter illustratie: de voetgangerslichten bij een zebrapad zijn ook voorzien van een klikkend geluid zodat blinde voetgangers weten of ze wel of niet mogen oversteken. Op een pagina mag je er niet vanuit gaan dat een gebruiker de "groene" knop indrukt om een formulier te verzenden. Wanneer de gebruiker blind danwel slechtziend is kan hij deze knop niet op de juiste manier zien. Je kunt ook niet van een gebruiker verlangen dat hij bij het horen van een klokkengeluid een knop indrukt, omdat de gebruiker wellicht doof of slechthorend is. Er moet dus altijd interactie zonder zintuigen mogelijk zijn.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Dit succescriterium gaat over logica. Logica waarbij een ontwerper en een ontwikkelaar niet uit mogen gaan van het complete plaatje, maar van een gelaagde opbouw van de pagina. Er zijn daarom geen factoren waardoor dit succescriterium niet kan worden gehaald.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De redactie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing in de content. Een redacteur moet bijvoorbeeld de juiste omschrijving bieden bij het invullen van een formulier. De redacteur mag in de content niet verwijzen naar plekken op de pagina op basis van de visuele locatie.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt met name bij aan de gebruiksvriendelijkheid en daarmee het bereik van de pagina. Door de inhoud van de pagina los te koppelen van de opmaak en de interactie, is de inhoud voor iedere gebruiker gelijk.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door altijd een tekstueel alternatief te bieden bij informatie die anders afhankelijk zou zijn van de zintuigen van de gebruiker. Voorbeeld:
Wanneer een gebruiker een groene knop met de tekst "verstuur uw aanvraag" moet indrukken om de aanvraag te versturen:

- Fout: Klik op de groene knop om uw aanvraag te versturen.
- Goed: Klik op de groene knop met "verstuur uw aanvraag" om uw aanvraag te versturen.

Een veelvoorkomend probleem met dit succescriterium is dat redacteuren in de content soms verwijzen naar "het menu hiernaast". Wanneer de gebruiker de pagina echter zonder stylesheet gebruikt staat het menu er juist boven of onder. Dit kan worden vermeden door bijvoorbeeld te verwijzen naar "Het menu met onze diensten".

Succescriterium 1.4.1 – Gebruik van kleur (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 1.4.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om te voorkomen dat informatie op een pagina alleen op basis van kleur herkenbaar is. Je mag bijvoorbeeld niet alle producten die beschikbaar zijn in groen weergeven, en alle producten die niet op voorraad zijn in rood weergeven zonder dat hier een andere aanwijzing voor is. Je mag de kleuren wel gebruiken op deze manier, maar er moet een alternatieve manier zijn waarop het verschil duidelijk is voor de gebruiker.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
De kennis van de ontwerper en de ontwikkelaar over correct kleurgebruik in websites is de enige factor die kan beperken in een succesvolle oplossing. Dit mag geen reden zijn om niet aan het succescriterium te voldoen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet bij het gebruik van een CMS de toepassingen voor de redactie ook zodanig inrichten dat redacteuren hier geen fouten in kunnen maken.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en daarmee het bereik van de website. Je voorkomt met voldoen aan dit succescriterium het uitsluiten van een grote groep Nederlanders. Blinden, slechtzienden en kleurenblinden vormen samen een groep van ruim 1 miljoen Nederlanders.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen op verschillende manieren.

- Je moet content die op basis van kleur wordt weergeven ook een tekstuele herkenning geven:
  - Fout: Wasmachine
  - Goed: Wasmachine (2-3 dagen levertijd)
  - Goed: Wasmachine (op voorraad)
- In een formulier moeten verplichte velden niet alleen met kleur worden aangegeven, maar ook in tekst. Mogelijke oplossingen:
  - Een asterix (*) achter het label met onder het formulier een voetnoot waaruit blijkt dat dit veld verplicht is. Deze asterix mag dan wel een kleur hebben, indien de voetnoot aanwezig is.
  - Door het tekstueel toe te lichten:
    ```
    <label for="voornaam">Voornaam (verplicht veld)</label>
    ```
- Bij een tekstlink: met een onderstreping van de tekst.

Succescriterium 1.4.2 – Geluidsbediening (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 1.4.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium gaat over het gebruik van geluid op een website. De gebruiker moet het geluid kunnen pauzeren of stoppen als het geluid automatisch start en langer dan drie seconden te horen is.

Gebruikers die de pagina gebruiken met een screenreader kunnen moeite hebben met het uitzetten van geluiden omdat de screenreader op basis van geluid de gebruiker helpt met navigeren door de pagina. Automatisch geluid is dus ten zeerste af te raden.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het vermijden van automatisch geluid dat langer dan drie seconden speelt, in de algemene site. De redactieleden zijn verantwoordelijk voor het vermijden van automatisch geluid in de content van de pagina, en moeten de mogelijkheid bieden geluid te pauzeren of te stoppen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de pagina. Door de gebruiker zelf te laten bepalen of er wel of geen geluid wordt gebruikt op de pagina is de gebruikerservaring van mensen met een screenreader verbeterd.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen op drie manieren:

1. Automatisch geluid niet gebruiken. De gebruiker heeft de mogelijkheid geluid zelf te starten en te stoppen.
2. Automatisch geluid niet langer dan 3 seconden te laten duren, en de mogelijkheid aanbieden dit geluid te pauzeren of te stoppen.
3. Zo hoog mogelijk in de pagina (en dus in de broncode) de mogelijkheid bieden automatisch geluid te pauzeren of te stoppen.

Succescriterium 1.4.3 – Contrast: minimum (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 1.4.3 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium gaat over het contrast[8] tussen voorgrondkleuren en achtergrondkleuren op een pagina. Met voorgrondkleuren en achtergrondkleuren bedoelen we bijvoorbeeld een zwarte letter op een witte achtergrond. Doordat deze kleuren een groot contrast hebben is dit voor iedereen goed leesbaar. Een lichtgrijze letter op een witte achtergrond heeft een veel lager contrast. Een lager contrast kan beperkingen opleveren voor slechtzienden en kleurenblinden, maar ook voor gebruikers op een computer met een ouder beeldscherm. Oudere beeldschermen zijn over het algemeen slechter in het weergeven van kleur. Een mogelijk gevolg is dan dat lichtgrijze tekst helemaal niet meer zichtbaar is.

Voor dit succescriterium bestaan een aantal uitgangspunten:

- De contrastwaarde wordt gemeten op basis van het formaat van een letter. Dit formaat wordt berekend op basis van de puntgrootte van het lettertype. De puntgrootte is een ander meeteenheid dan een pixel of een em[9]. De puntgrootte is afhankelijk van de instelling op de computer van de gebruiker, en is ruwweg gelijk aan 120% (14-punts) of 150% (18-punts) van de standaardgrootte van een letter. Hierbij wordt uitgegaan dat de standaard lettergrootte 100% is.
- Tekst weergegeven is ten minste 14-punts vetgedrukt, of 18-punts normaal weergegeven moet een minimale contrastwaarde van 3:1 hebben.
- Tekst die kleiner is weergegeven dan 14-punts vetgedrukt of 18-punts normaal weergegeven moet een minimale contrastwaarde van 4,5:1 hebben.
- Voorgrondkleur en achtergrondkleur zijn beide ingevoerd. Dit laatste uitgangspunt wordt vaak vergeten. Een voorbeeld:
  De voorgrondkleur van tekst op een pagina is vastgesteld. Deze kleur is zwart. De achtergrondkleur (de achtergrondkleur van het <body>-element) is niet vastgesteld. Hierdoor is onzeker of de gebruiker de pagina wel goed kan bekijken. Door beide kleuren te bepalen wordt dit voorkomen.

---

[8] Contrast: Contrast is het visuele onderscheid tussen twee kleuren. Een hoge contrastwaarde betekent dat de twee gebruikte kleuren een groot verschil in voorgrondkleur en achtergrondkleur.
[9] Em: 1 em is gelijk aan de standaard formaat van een letter. Het is een bruikbare meeteenheid omdat browsers en software aan de hand van de eenheid het formaat van alle elementen op de pagina bepalen.

Dit succescriterium wordt soms niet gehaald omdat er achtergrondafbeeldingen worden gebruikt. Een voorbeeld:
Er wordt zwarte tekst op een witte achtergrond gebruikt. Een gedeelte van de tekst is geplaatst over een achtergrondafbeelding met horizontale grijze lijnen. De kleur grijs heeft onvoldoende contrast met de zwarte letters. Het risico hierbij is dat letters zoals de 'F' worden gezien door een gebruiker als de letter 'E'. Dit moet worden voorkomen.

Je kunt de contrastwaarde zelf berekenen met behulp van een contrastwaarde hulpmiddel. De simpelste versie is http://leaverou.github.com/contrast-ratio/. In dit hulpmiddel kun je twee kleuren opgeven. Je krijgt dan direct de contrastwaarde te zien.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
De kennis van de ontwerper en de ontwikkelaar over correct kleurgebruik in websites is de enige factor die kan beperken in een succesvolle oplossing. Dit mag geen reden zijn om niet aan het succescriterium te voldoen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwerper is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwerper moet in het ontwerp kleurcontrasten met een lage contrastwaarde vermijden. De ontwikkelaar moet de redactieleden beperken in het gebruik van lage kleurcontrasten in de content.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan gebruiksvriendelijkheid en daarmee het bereik van de website. Door voldoende contrast aan te brengen op alle elementen op de pagina is de pagina altijd voor iedere gebruiker goed leesbaar.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen op een aantal manieren:

- Voor tekst die in 14-punts vetgedrukt of 18-punts normaal wordt weergegeven moet je een minimale contrastwaarde van 3:1 gebruiken.
- Voor tekst kleiner weergegeven dan 14-punts vetgedrukt of 18-punts normaal moet je een minimale contrastwaarde van 4,5:1 gebruiken.
- Een tweede stylesheet aanbieden die de pagina weergeeft met voldoende contrast, als onder normale omstandigheden niet kan worden voldaan aan de bovenstaande eisen.
- Altijd voor ieder element de voorgrondkleur en achtergrondkleur bepalen.

Succescriterium 1.4.4 – Herschalen van tekst (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 1.4.4 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat gebruikers met een visuele beperking het formaat van tekst op de pagina kunnen aanpassen. Zonder dat de inhoud van de pagina onzichtbaar wordt of niet goed leesbaar wordt. De tekst moet tweemaal zo groot kunnen worden gemaakt. Dit betekent concreet dat tekst die normaal is weergegeven in 1.2em (12 pixels in normale toestand) moet kunnen worden vergroot tot 2,4 em (24 pixels in normale toestand).

De meeste browsers ondersteunen het vergroten van de website tot 200%. Vaak kun je dan instellen of je alleen tekst wilt schalen of de gehele pagina. In oudere browsers wordt dit niet goed ondersteund. Je mag hier niet van uitgaan.

Dit succescriterium wordt vaak niet gehaald omdat onderdelen van de pagina een vaste hoogte hebben. Op het moment dat de tekst dan wordt vergroot past de tekst niet langer in dit onderdeel en klopt de weergave niet meer.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
De kennis van een ontwikkelaar kan ontoereikend zijn om aan dit succescriterium te voldoen. Dat mag geen argument zijn om dit succescriterium niet goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet één of meer oplossingen bieden aan de gebruiker om tekst tot 200% te kunnen schalen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de pagina. Door het vergroten van tekst goed te ondersteunen zorg je voor een goede weergave voor slechtziende gebruikers.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door een van de volgende oplossingen toe te passen in de website:

- Alle onderdelen op de pagina hebben formaten op basis van relatieve eenheden. Relatieve eenheden zijn eenheden die worden bepaald op basis van de instellingen van de browser. Voorbeelden van relatieve eenheden zijn:
    - Em’s
    - Percentages
    - Benoemde lettergroottes middels de stylesheet (small, larger, xx-large etcetera).
- De mogelijkheid aanbieden op de pagina op de lettergrootte aan te passen. Dit gebeurt in de praktijk vaak op basis van drie a’s in verschillende formaten. De gebruiker kan dan zelf de instellingen wijzigen.

- Als er geen relatieve eenheden zijn gebruikt op een pagina en het te kostbaar is om de gehele website opnieuw te bouwen, kun je op basis van JavaScript formaten van elementen aanpassen naarmate de tekstgrootte wordt gewijzigd. Dit is geen wenselijke oplossing maar een redmiddel.

Let op: Er mag nooit inhoud worden afgesneden of ingekort als de tekst wordt vergroot.

Succescriterium 1.4.5 – Afbeeldingen van tekst (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 1.4.5 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat gebruikers zelf invloed hebben op de presentatie van tekst. In de praktijk komt het vaak voor dat eigenaren van website afbeeldingen gebruiken waarin tekst is opgenomen. Dit succescriterium zegt eigenlijk dat je afbeeldingen met daarin tekst beter kunt vermijden. Een betere oplossing is een afbeelding met daaroverheen een losse tekst. Op deze manier is de inhoud van de pagina niet afhankelijk van de opmaak.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De redactie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van afbeeldingen en tekst. De ontwikkelaar moet bij de bouw van de website deze mogelijkheden toepassbaar maken voor de redacteuren.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid, het bereik en de vindbaarheid van de website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Gebruikers hebben invloed op de weergave van tekst. Dit kan worden ingesteld in de browser, los van de opmaak van de website. Gebruikers met een visuele beperking kunnen tekst laten oplezen met een screenreader.
- **Bereik**
  Door de inhoud van de pagina los van de opmaak te trekken is de inhoud altijd voor iedereen te gebruiken.
- **Vindbaarheid**
  Vaak worden belangrijke stukken content uitgelegd door dit soort afbeeldingen. Door hier de afbeelding te scheiden van de tekst is de tekst vindbaar voor zoekmachines.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Er zijn twee manieren om aan dit succescriterium te voldoen:

- Geen tekst opnemen in afbeeldingen maar de tekst over de afbeelding plaatsen via de stylesheet. Op deze manier is de inhoud van de pagina niet afhankelijk van de opmaak, en kunnen slechtziende gebruikers een eigen stylesheet gebruiken.
- Via de stylesheet de tekst in een element op de pagina vervangen door een afbeelding met deze tekst. De tekst plaats je buiten beeld met behulp van een absolute positie via de stylesheet. Je mag de tekst niet

onzichtbaar maken met behulp van `display: none;` of `visibility: hidden;`, omdat screenreaders deze inhoud dan negeren.

Succescriterium 2.1.1 – Toetsenbord (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 2.1.1 in het normdocument.

Hoe moeilijk is het om aan dit succescriterium te voldoen?
Eenvoudig over het algemeen, complex in combinatie met sommige technieken.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat alle inhoud van een pagina bereikbaar is met behulp van alleen een toetsenbord. Op deze manier hebben gebruikers die geen muis (kunnen) gebruiken toegang tot dezelfde informatie als de overige gebruikers.

In de praktijk komt het regelmatig voor dat informatie alleen bereikbaar is wanneer de gebruiker met een muis over een element beweegt. Dat is niet erg, maar wanneer de gebruiker met een toetsenbord dit element benadert, moet de informatie ook verschijnen.

Een ander probleem dat vaak voorkomt is dat elementen op de pagina moeten worden versleept met de muis om de juiste informatie te bereiken. Een voorbeeld van zo een toepassing is het gebruik van kaarten. Dit gebeurt vaak met behulp van Google Maps of Bing Maps, maar er zijn ook diverse leveranciers in Nederland die kaartfunctionaliteiten aanbieden.

Op het moment van schrijven, medio 2013, zijn er geen kant-en-klare oplossingen voor geo-informatie, die voldoen aan Webrichtlijnen versie 2. Een toepassing die wel voldoet, en ook is getoetst door een van de drie toetsingsinstellingen, is te vinden op https://github.com/geozet/geozet. Dit is echter geen kant-en-klare oplossing. Er zijn diverse partijen bezig met het ontwikkelen van toegankelijke en kant-en-klare oplossingen. Op het moment dat hier voldoende over bekend is, zal dit document worden aangepast.

Tot dat moment volstaat het toepassen van een kaarten applicatie, zo lang de informatie die wordt getoond op de kaart ook in tekst wordt aangeboden. Op het moment dat er 1 of meerdere goede oplossingen voor het tonen van geo-informatie ben je verplicht ook de geo-informatie op de website te laten voldoen aan dit succescriterium.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium, en dient hier rekening mee te houden.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en daarmee het bereik van de website. Dit succescriterium draagt ook bij aan de vindbaarheid en de compatibiliteit van de website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door een van de volgende oplossingen toe te passen:

- Alle informatie op de pagina moet in ieder geval bereikbaar zijn met het toetsenbord. Er mag een oplossing worden gekozen waarbij de gebruiker de informatie te zien krijgt wanneer hij of zij over het element beweegt met een muis, maar dat moet ook mogelijk zijn met het toetsenbord. Dit mag worden gedaan door middel van JavaScript.
- Links en andere bedieningselementen, bijvoorbeeld in formulieren, moeten zijn opgemaakt met de daarvoor geschikte elementen. Je mag bijvoorbeeld geen `<div>`-element klikbaar maken met JavaScript, omdat een `<div>`-element niet een klikbaar element is volgens de W3C-specificaties.

Succescriterium 2.1.2 – Geen toetsenbordval (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 2.1.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium voorkomt dat gebruikers niet voorbij elementen op de pagina kunnen navigeren. Dit gebeurt soms als er plugins worden gebruikt zoals Flash, Silverlight of Java. Zelfs als de applicatie waarvoor de plugin nodig is kan worden bestuurd met het toetsenbord kan de gebruiker soms niet uit de toepassing navigeren om de rest van de pagina te gebruiken. De gebruiker zou dan met een muis buiten de toepassing moeten klikken. Omdat niet iedere gebruiker een muis kan gebruiken moet dit ook met alleen een toetsenbord mogelijk zijn.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door te zorgen dat alle informatie op de pagina te bereiken is met een toetsenbord. De gebruiker moet kunnen navigeren zonder "vast" te raken in een onderdeel van de pagina, en hierdoor niet verder kan navigeren.

Succescriterium 2.2.1 – Timing aanpasbaar (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 2.2.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om gebruikers voldoende tijd te geven content te kunnen begrijpen en te gebruiken. Dit kan op een aantal manieren mis gaan:

- Een formulier maakt gebruikt van een "sessie". Deze sessie heeft een maximum verwerkingstijd. Dit komt bijvoorbeeld voor bij het bestellen van kaarten voor concerten. Niet iedere gebruiker kan het formulier invullen binnen de maximale verwerkingstijd.
- Op de pagina wordt gebruikt gemaakt van een carrousel. Deze carrousel toont iedere 10 seconden een ander onderwerp. Voor vrijwel alle gebruikers is 10 seconden meer dan voldoende. Maar voor een hoop gebruikers kan dit ook voor problemen zorgen. Denk aan laaggeletterden, dyslectici en mensen met een visuele of fysieke beperking. Dit gaat om miljoenen Nederlanders.
- De pagina heeft een onderdeel dat automatisch ververst. In de praktijk wordt dit bijvoorbeeld gebruikt voor social-media doeleinden. Hierdoor verandert de content van dit onderdeel om de zoveel seconden of minuten, zonder dat de gebruiker hier invloed op kan uitoefenen. Dat kan betekenen dat gebruikers onvoldoende tijd hebben de content te lezen.

Er hoeven geen aanpassingen te worden gedaan als de maximum verwerkingstijd langer is dan 20 uur. Soms is er sprake van een real-time aanpassing van content. Zoals bijvoorbeeld in het geval van een veiling. Er is dan ook geen aanpassing nodig.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De verantwoordelijkheid voor de juiste toepassing van dit succescriterium ligt bij de ontwikkelaar. De ontwikkelaar moet de alternatieven bieden die nodig zijn om elementen op de juiste manier aan te passen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de website. Niet alleen voor mensen met een beperking maar voor alle gebruikers is dit een verbetering.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door een van de volgende mogelijkheden aan te bieden:

- In een formulier dat een maximum verwerkingstijd heeft moet je de mogelijkheid bieden de maximum verwerkingstijd te verlengen of uit te schakelen.
- In een onderdeel van de pagina waarbij de inhoud beweegt of om de zoveel seconden wordt aangepast of ververst moet je de mogelijkheid bieden deze animaties of aanpassingen te pauzeren. Dit mag ook worden opgelost door een optie aan te bieden de tijdslimiet 10 maal te vergroten.

Let op: Je mag nooit de pagina automatisch laten verversen of de gebruiker zonder waarschuwing naar een andere pagina sturen.

Succescriterium 2.2.2 – Pauzeren, stoppen, verbergen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 2.2.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat gebruikers geen last hebben van onderdelen van de pagina die knipperen, flitsen of bewegen. Net als succescriterium 2.2.1 heeft dit betrekking op content die automatisch verandert.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing binnen de website. De redactieleden hebben de verantwoordelijkheid geen content toe te voegen die langer dan 5 seconden knippert, flitst of beweegt.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de website. Niet alleen voor mensen met een beperking maar voor alle gebruikers is dit een verbetering.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door de volgende aanpassingen:

- Content niet langer dan 5 seconden te laten knipperen, flitsen of bewegen. Indien dit niet mogelijk is moeten één of meerdere van de volgende oplossingen worden geboden:
  - content die langer dan 5 seconden knippert, flitst of beweegt moet kunnen worden gepauzeerd door de gebruiker.
  - De gebruiker moet door een knop of link te gebruiken alle content die knippert, flitst of beweegt kunnen uitzetten.
  - De gebruiker moet de pagina opnieuw kunnen inladen zonder content die knippert, flitst of beweegt. Dit mag door middel van een knop of link gebeuren. Deze link of knop moet zo hoog mogelijk in de broncode worden geplaatst.
- Als er geanimeerde GIF-afbeeldingen worden gebruikt moeten deze na 5 seconden stoppen met animeren.
  - Als dit niet mogelijk is moet de GIF-afbeeldingen stoppen met animeren wanneer de gebruiker een knop indrukt, bijvoorbeeld de escape-knop (ESC) op het toetsenbord.

Let op: in HTML mag je het `<blink>`-element niet gebruiken. In CSS mag je `text-decoration: blink;` niet gebruiken.

Succescriterium 2.3.1 – Drie flitsen of beneden drempelwaarde (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 2.3.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium voorkomt dat gebruikers die lichtgevoelig zijn toevallen krijgen door de inhoud van een pagina. Daarom mag je niet meer dan 3 flitsen binnen 1 seconde gebruiken. Er is een uitzondering voor onderdelen die een beperkt gedeelte van een pagina in beslag nemen.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het voorkomen van 3 of meer flitsen per seconde in de website. De redactieleden zijn verantwoordelijk voor het voorkomen hiervan in de content van de website.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de website. Ook vergroot dit succescriterium het bereik van de website omdat er geen gebruikers worden uitgesloten.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen op de volgende manieren:

- Geen elementen op de pagina gebruiken die 3 of meer flitsen per seconde vertonen.
- Het element dat drie of meer flitsen per seconde vertoont klein genoeg houden. De berekening hiervoor is ingewikkeld. Daarom een voorbeeld: De gebruiker gebruikt een schermresolutie van 1024 bij 768 pixels. Er is een gedeelte van de content dat 3 of meer flitsen binnen 1 seconde toont. Dit vlak mag niet groter zijn dan 341 bij 256 pixels.

Succescriterium 2.4.1 – Blokken omzeilen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 2.4.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor snelle navigatiemogelijkheden voor gebruikers van bijvoorbeeld screenreaders. Als bijvoorbeeld op iedere pagina binnen een website boven in de broncode de navigatie wordt herhaald, moet een gebruiker met een screenreader op iedere pagina voorbij deze navigatie klikken met zijn toetsenbord.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet de alternatieve navigatie mogelijkheden toepassen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door een van de volgende mogelijkheden toe te voegen aan:

- Een link toevoegen om stukken content die op iedere pagina voorkomen over te slaan.
    - Bovenaan iedere pagina een link toevoegen die naar het begin van de belangrijkste content leidt:
      ```
      <a href="#content">Direct naar de content</a>
      ```
    - Aan het begin van een onderdeel de mogelijkheid bieden om voorbij het onderdeel te navigeren.
    - Aan het begin van bijvoorbeeld de belangrijkste content een overzicht te bieden van de onderwerpen in de content met links. Voorbeeld:
      ```
      <h2>Content navigatie</h2>
      <ul>
        <li><a href="#meaning">Wat betekent dit
      succescriterium</a></li>
        <li><a href="#responsibility">Wie is
      verantwoordelijk voor dit succescriterium</a></li>
      (...)
      </ul>
      ```
- Elementen op de pagina groeperen zodat je ze kunt overslaan.
    - Kopregels gebruiken aan het begin van ieder belangrijk element op de pagina, bijvoorbeeld voor de zoekfunctie, voor het hoofdmenu, voor een formulier etcetera.

- Het <map>-element gebruiken om links bij elkaar te laten horen:

```
<map title="Navigation Bar">
  <p>
   [<a href="home.html">Home</a>]
   [<a href="search.html">Search</a>]
   [<a href="new.html">New and highlighted</a>]
   [<a href="sitemap.html">Site map</a>]
  </p>
</map>
```

Succescriterium 2.4.2 – Paginatitel (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 2.4.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat iedere pagina een unieke en logische titel heeft. Op die manier begrijpen gebruikers snel waar de pagina over gaat.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De redactieleden zijn verantwoordelijk voor het toevoegen van beschrijvende en unieke titels aan pagina's.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en de vindbaarheid van de website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  De gebruiker krijgt door het lezen van de titel een indruk van de inhoud van deze pagina.
- **Vindbaarheid**
  Deze vindbaarheid gaat over zoekmachines maar ook over gebruikers die snel inzicht krijgen in de inhoud van een pagina.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door iedere pagina een beschrijvende en unieke titel te geven via het `<title>`-element in het `<head>-element`. Dit succescriterium is fout wanneer de titel te algemeen is, en niet helder de inhoud van de pagina beschrijft.

Succescriterium 2.4.3 – Focus volgorde (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 2.4.3 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor een logische navigatievolgorde binnen de pagina. Het succescriterium voorkomt dat gebruikers met een screenreader of een schermvergroting in verwarring raken. De focus volgorde is de logische volgorde wanneer de gebruik met de tab-toets door de pagina navigeert. Deze focus volgorde moet gelijk zijn aan de visuele volgorde van de pagina. De visuele volgorde is op een Nederlandstalige pagina van linksboven naar rechtsonder.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van de focus volgorde binnen de website. De redactieleden moeten de focus volgorde niet verstoren.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door:

- De elementen in de broncode in dezelfde volgorde te plaatsen als de visuele volgorde.
- De toetsenbordnavigatie aan te passen als deze afwijkt van de visuele volgorde. Dit kan bijvoorbeeld met behulp van het `tabindex`-attribuut, of met behulp van JavaScript. Dit is geen wenselijke oplossing.

Succescriterium 2.4.4 – Linkdoel: in context (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 2.4.4 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om zeker te zijn dat het doel van een link logisch is. Ook als je de link zonder de omliggende content krijgt voorgelezen. Een linktext als “Klik hier” of “lees verder” is niet duidelijk, als je de pagina bekijkt zonder visuele context. “Klik hier voor meer informatie over toegankelijkheid” of “Lees verder over toegankelijkheid” zijn wel duidelijke omschrijvingen.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De redactieleden zijn verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. Iedere link moet een duidelijke omschrijving hebben.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de website. Dit succescriterium is ook heel belangrijk voor de vindbaarheid van de website. Voor zoekmachines is de inhoud van links belangrijk voor de waardering van de pagina.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen op diverse manieren. Een aantal opties zijn niet wenselijk en worden niet benoemd. De goede technieken zijn:

- Een duidelijke linkttekst gebruiken die het doel van een link goed beschrijft:
  - Fout: `<a href=”toegang.html”>Lees verder</a>`
  - Goed: `<a href=”toegang.html”>Lees verder over toegankelijkheid</a>`
  - Goed:
    ```
    <a href=”toegang.html”>
        Lees verder
        <span class=”extraToegankelijkheid”>
          over toegankelijkheid
        </span>
       </a>
    ```
    In dit laatste voorbeeld wordt het <span>-element met de stylesheet niet getoond op de website, maar is het wel onderdeel van de broncode. Daarmee kunnen screenreaders dit wel oplezen.

Succescriterium 2.4.5 – Meerdere manieren (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 2.4.5 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor een consistentie en heldere navigatie op iedere pagina binnen de website. De manier van navigeren moet aansluiten bij de behoefte van de gebruiker. Daarom wordt gesproken over meerdere manieren waarop de gebruiker kan navigeren.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Er is geen extra kennis voor nodig om dit goed toe te passen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet zorgen voor een consistente en duidelijke oplossing voor de navigatie binnen de website.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de website, en is van grote invloed op de vindbaarheid van de website in zoekmachines.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Het succescriterium wordt gehaald wanneer 2 of meer van de onderstaande oplossingen wordt geboden:

- Links aanbieden om naar de andere pagina's te navigeren
- Een inhoudsopgave voor de website aanbieden
- Een sitemap aanbieden
- Een zoekfunctie op de site gebruiken die zoekt binnen de website.
- Vanaf de startpagina links opnemen naar alle pagina's binnen de website.

Succescriterium 2.4.6 – Koppen en labels (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 2.4.6 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat onderdelen van de content voorspelbaar zijn op basis van een paragraaftitel, een kopregel (`<h1>` tot en met `<H6>`) of een `<label>`-element.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de mogelijkheid de content te voorzien van kopregels en formulieren te voorzien van labels. De redactieleden moeten zorgen voor de juiste toepassing van dit succescriterium in de content die wordt toegevoegd.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en vindbaarheid van de website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door goede, beschrijvende kopregels te gebruiken en formulieren te voorzien van beschrijvende `<label>`-elementen.
Een voorbeeld voor het gebruik van beschrijvende kopregels:

- Fout:
```
<h2>Inleiding</h2>
<p>(...)</p>
<h2>Voorbereiding</h2>
(...)
```
- Goed:
```
<h2>Inleiding op foutpreventie</h2>
<p>(...)</p>
<h2>Voorbereidingen op foutpreventie in HTML</h2>
(...)
```

Een voorbeeld voor het gebruik van beschrijvende labels:

- Fout:
```
<label for=”voornaam”>Naam</label>
<input type=”text” id=”voornaam” />
<label for=”achternaam”>Naam</label>
<input type=”text” id=”achternaam” />
```
Goed:
```
<label for=”voornaam”>Vul uw voornaam in</label>
<input type=”text” id=”voornaam” />
<label for=”achternaam”>Vul uw achternaam in</label>
<input type=”text” id=”achternaam” />
```

Succescriterium 2.4.7 – Focus zichtbaar (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 2.4.7 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat de locatie op de pagina altijd duidelijk is aangegeven voor de gebruiker. Dit succescriterium is van toepassing voor gebruikers die het toetsenbord gebruiken om te navigeren, maar ook voor gebruikers met aandachtsbeperkingen.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium bij de bouw van de website.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium verbetert de gebruiksvriendelijkheid van de website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door een van de volgende mogelijkheden toe te passen:

- Je mag niet met behulp van CSS de focus-lijn om actieve onderdelen van de pagina verwijderen. `a { outline: 0; }`, tenzij hier een goed alternatief voor wordt gebruikt. Een goed alternatief is het gebruikt van de `:focus` pseudo-selector, waarbij voorgrondkleur en achtergrondkleur worden gewijzigd.
- De focusindicator van de browser of het platform niet wijzigen, zodat gebruikers die hier aangepaste software voor gebruiken de standaard indicator kunnen overschrijven.

Succescriterium 3.1.1 – Taal van de pagina (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 3.1.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat de taal van de pagina is bepaald. Op deze manier kan ondersteunende software de taal van de pagina begrijpen en bijvoorbeeld de juiste stem selecteren voor het voorlezen van een pagina.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. Dit betekent dat de taal voor de website moet zijn bepaald voor de website, maar ook dat de redactieleden per pagina de taal kunnen wijzigen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de vindbaarheid en gebruiksvriendelijkheid van de website. Zoekmachines nemen pagina's op in de zoekresultaten op basis van onder andere de taal van de pagina.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succecriterium voldoen door de taal te bepalen in het `<html>`-element, het hoogste element in de broncode van een pagina:

- Nederlands: `<html xml:lang="nl" lang="nl">`
- Engels: `<html xml:lang="en" lang="en">`
- Papiamento: `<html xml:lang="pap" lang="pap">`
- Etcetera

Let op: `xml:lang` is het attribuut voor XHTML, het lang-attribuut is voor andere HTML-varianten zoals HTML4 en HTML 5.

Let op: Bij het veranderen van de taal van een pagina moet alle informatie op de pagina worden gewijzigd. Dit betekent dat ook alle navigatie-elementen, zoekfuncties en elementen die op basis van JavaScript worden toegevoegd in de taal moeten worden getoond.

Succescriterium 3.1.2 – Taal van onderdelen (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 3.1.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat onderdelen van een pagina die zijn weergegeven in een andere taal dan de standaard taal van de pagina (zie succescriterium 3.1.1) herkenbaar zijn. De herkenbaarheid is belangrijk voor bijvoorbeeld screenreaders of andere ondersteunende software.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Als de ontwikkelaar de mogelijkheid biedt om onderdelen van de pagina te kunnen duiden met een taalattribuut is er geen reden om dat niet te gebruiken.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het mogelijk maken van taalwijzigingen. De redactieleden moeten taalwijzigingen op de juiste manier invoeren.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de vindbaarheid en gebruiksvriendelijkheid van de website. Zoekmachines nemen pagina's op in de zoekresultaten op basis van onder andere de taal van de pagina, of onderdelen op de pagina.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door op elementen op de pagina het lang-attribuut toe te voegen:

- <p>Dit succescriterium is like, totally awesome!</p>
- <p lang="en">This paragraph is meant for our English readers.</p>
- Indien je XHTML als standaard gebruikt moet je het xml:lang-attribuut gebruiken in plaats van het lang-attribuut.

Succescriterium 3.2.1 – Bij focus (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 3.2.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium voorkomt onverwachte veranderingen wanneer een gebruiker met een toetsenbord of muis een element op de pagina benaderd. Het gaat bij dit succescriterium om de focus op elementen, en dus niet het klikken op elementen. Het klikken op elementen wordt beschreven in succescriterium 3.2.2.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het voorkomen van onverwachte veranderingen wanneer de gebruiker een element gebruikt.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de pagina, door geen overwachte veranderingen te presenteren aan de gebruiker.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door niet:

- Automatisch een nieuw venster te openen wanneer de gebruiker een element op de pagina benaderd met toetsenbord of muis, zonder dat dit is aangegeven.
- Automatisch een formulier te verwerken wanneer de gebruiker het laatste veld in een formulier heeft ingevuld of een knop wordt benaderd met toetsenbord of muis.
- Automatisch een volgend element in een formulier te selecteren wanneer de gebruiker het voorgaande veld heeft voorzien van informatie.
- De focus van elementen te verwijderen met behulp van CSS.

Succescriterium 3.2.2 – Bij input (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 3.2.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium voorkomt onverwachte veranderingen wanneer een gebruiker een element op de pagina bedient.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het voorkomen van onverwachte veranderingen wanneer de gebruiker een element bedient.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de pagina, door geen onverwachte veranderingen te presenteren aan de gebruiker.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door te voorkomen dat elementen onverwachts veranderen wanneer de gebruiker hierop klikt, tenzij dit van tevoren is aangegeven. De oplossingen zijn:

- Een verstuurknop aanbieden in ieder formulier. De verstuurknop kan met de enter-toets worden aangestuurd of worden aangeklikt met een muis.
- Een `<select>`-element te voorzien van een submit-knop. Bij een wijziging van een selectbox mag niet automatisch het formulier worden verzonden of een wijziging in content plaatsvinden.
- Nooit automatisch een nieuw venster openen wanneer de gebruiker een element aanklikt, tenzij dit wordt vermeldt. Zo een vermelding moet je plaatsen voor het element dat de wijziging(en) activeert.

Succescriterium 3.2.3 – Consistente navigatie (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 3.2.3 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is zeer eenvoudig te halen. Het succescriterium zorgt ervoor dat navigatie op iedere pagina binnen een website op dezelfde plek in de broncode staat, en in dezelfde volgorde voorkomt. Dit is vaak al geregeld bij gebruik van een CMS.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar dient alle pagina's in dezelfde volgorde op te bouwen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en de kwaliteit van de website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door op iedere pagina binnen de website de navigatie-elementen op dezelfde plek in de broncode, in dezelfde volgorde te laten voorkomen.

Succescriterium 3.2.4 – Consistente identificatie (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 3.2.4 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor logica binnen een website. Door elementen op iedere pagina op dezelfde manier te plaatsen en vorm te geven zijn ze herkenbaar voor gebruikers. Het gaat om elementen in formulieren (zoals `<label>`-elementen), naamgeving van elementen en tekstalternatieven voor afbeeldingen. Je mag niet op de ene pagina de zoek-knop de tekst 'zoeken' meegeven en op een andere pagina de tekst 'vind hier het juiste document' meegeven.

Over het algemeen wordt dit succescriterium opgelost door het gebruik van een CMS. Door het CMS worden veelvoorkomende onderdelen op dezelfde manier getoond op alle pagina's binnen de website.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Met name het gebruik van een CMS zorgt er voor dat aan dit succescriterium wordt voldaan.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De redactieleden zijn verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium bij alternatieve teksten van afbeeldingen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en de kwaliteit van een website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door alle onderstaande oplossingen toe te passen:

- Als een formulier op twee pagina's voorkomt moeten beide formulieren dezelfde teksten gebruiken. Je mag niet in het ene formulier "Voornaam" en in het andere formulier "Vul hier uw voornaam in" als `<label>`-tekst gebruiken. Dit kan soms voorkomen omdat het dan beter past binnen het ontwerp. Dat is echter niet toegestaan. Dit geldt niet voor knoppen waarin staat "Ga naar pagina 2 van dit formulier". Hierbij moet uiteraard de nummering worden aangepast.
- Alternatieve teksten voor afbeeldingen zoals de knop van een zoekfunctie moeten op alle pagina's hetzelfde zijn.

Succescriterium 3.3.1 – Fout identificatie (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 3.3.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor goede feedback aan gebruikers. Als de gebruiker bijvoorbeeld een formulier niet goed heeft ingevuld, moet worden aangegeven welke velden niet goed zijn ingevuld. Deze feedback moet in ieder geval in tekst worden aangegeven, en mag in combinatie met kleur of afbeeldingen worden getoond.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het juist afhandelen van fouten gemaakt door een gebruiker. Redactieleden moeten bij het plaatsen van nieuwe formulieren rekening houden met dit succescriterium.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door een van de volgende oplossingen te kiezen:

- Als er verplichte velden onvoldoende zijn ingevuld door de gebruiker moet in tekst worden aangegeven hoe de gebruiker dit kan verbeteren.
- Als de ingevoerde informatie moet voldoen aan bepaalde richtlijnen, moet dit woorden aangeven. Als de gebruiker bijvoorbeeld geen spatie mag gebruiken in een postcode of telefoonnummer moet dit in tekst worden aangegeven.
- Door middel van formuliervalidatie worden foutief ingevulde velden gemarkeerd. Dit moet in ieder geval in tekst worden aangegeven, en mag ondersteund zijn met kleur of afbeeldingen. De formuliervalidatie mag real-time, dus nadat de gebruiker het veld heeft ingevuld, plaatsvinden. De validatie mag ook plaatsvinden op het moment dat de gebruiker het formulier wil verzenden.

Succescriterium 3.3.2 – Labels of instructies (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 3.3.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor gebruiksvriendelijke en bruikbare formulieren voor de gebruiker. Door vooraf aan te geven welke gegevens moeten worden ingevuld, en hoe deze gegevens er moeten uitzien, is het invullen van het formulier voor alle gebruikers gemakkelijker. En door in formulieren de juiste opmaak te gebruiken kunnen screenreaders het formulier goed voorlezen.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het juiste gebruik van elementen in formulieren.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Gebruikers kunnen in alle browsers, op alle platformen en met behulp van ondersteunende software altijd gebruik maken van de website op de manier waarop het bedoeld is.
- **Kwaliteit**
  De website is gebouwd volgens de geldende standaarden. Daardoor is de website goed te toetsen en krijg je waardevolle feedback waarmee je de kwaliteit altijd hoog kunt houden.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Er zijn verschillende manieren waarop je aan dit succescriterium kunt voldoen. Gebruik zoveel mogelijk van de volgende oplossingen:

- Gebruik het <fieldset>-element en het <legend>-element om stukken van een formulier te beschrijven:

```
<fieldset>
  <legend>Persoonsgegevens</legend>
  <label for=”voornaam”>Wat is uw voornaam?</label>
  <input type=”text” id=”voornaam” />
  <label for=”achternaam”>Wat is uw achternaam?</label>
  <input type=”text” id=”achternaam” />
</fieldset>
<fieldset>
  <legend>Bedrijfsgegevens</legend>
  <label for=”bedrijfsnaam”>Wat is de naam van uw
bedrijf?</label>
  <input type=”text” id=”bedrijfsnaam” />
</fieldset>
```

- Gebruik goede, beschrijvende `<label>`-elementen om aan te geven wat gebruikers moeten invullen in het veld dat bij het label hoort.
- Gebruik ook in kleine formulieren zoals een zoekfunctie op de website labels om aan te geven waar het zoekveld voor bedoelt is.
- Geef bij ieder veld in een formulier aan welke informatie wordt gevraagd en, als er voorwaarden zijn voor juiste invoer, hoe deze informatie moet worden ingevuld.
- Geef duidelijk aan welke velden in een formulier verplicht zijn om in te vullen. Dit moet in ieder geval tekstueel worden aangeduid, en mag worden ondersteund met kleur en/of afbeeldingen.

Succescriterium 3.3.3 – Foutsuggestie (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 3.3.3 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium voorkomt onduidelijkheid als een gebruiker een formulier verkeerd of onvoldoende heeft ingevuld. Het succescriterium zorgt voor voldoende feedback.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen. Logisch nagaan van de mogelijke fouten en het bieden van goede suggesties hierbij voorkomt problemen met dit succescriterium.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de mogelijkheid om informatie bij velden te plaatsen en de foutsuggesties te kunnen aanpassen. De redactieleden moeten bij ieder formulier goede feedback schrijven.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium zorgt voor een gebruiksvriendelijke website en vergroot het bereik van de website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Gebruikers krijgen duidelijke feedback over welke gegevens moeten worden aangepast om het formulier te kunnen verzenden.
- **Bereik**
  Het bereik van de website wordt vergroot omdat gebruikers met een mentale beperking, of gebruikers met een taalachterstand door de duidelijke feedback goed kunnen omgaan met informatie die anders niet duidelijk genoeg is. Bovendien helpt het ook gebruikers met een visuele beperking om het formulier eenvoudiger te kunnen invullen.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door een van de onderstaande oplossingen toe te passen:

- Duidelijke tekstuele instructies bieden bij ieder veld wanneer de ingevoerde waarde niet goed (genoeg) is.
- Als er voorwaarden zijn voor de juiste invoer van een element moet dit vooraf zijn aangegeven. Als de gebruiker alsnog het veld op de verkeerde manier invult, moet er worden aangegeven wat de gebruiker precies fout heeft ingevoerd.
- Door middel van formuliervalidatie worden foutief ingevulde velden gemarkeerd. Dit moet in ieder geval in tekst worden aangegeven, en mag ondersteund zijn met kleur of afbeeldingen. De formuliervalidatie mag real-time, dus nadat de gebruiker het veld heeft ingevuld, plaatsvinden. De validatie mag ook plaatsvinden op het moment dat de gebruiker het formulier wil verzenden.

Succescriterium 3.3.4 – Foutpreventie: wettelijk, financieel, gegevens (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium 3.3.4 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium voorkomt dat gebruikers fouten maken die niet zijn terug te draaien. Het zorgt daarmee voor een goede werking van formulieren waarbij de gebruiker belangrijke informatie invult die van wettelijk of financieel belang is. Wettelijke en financiele uitwisselingen van informatie kunnen natuurlijk grote gevolgen hebben.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het aanbieden van een of meer van de onderstaande mogelijkheden om het formulier goed te laten werken. De redactieleden zijn verantwoordelijk voor het maken van de juiste keuzes in de opbouw van ieder formulier.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en de kwaliteit van de website. Het voorkomt dat gebruikers fouten maken die niet zijn terug te draaien.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Er zijn een aantal situaties waarin dit succescriterium van belang is. Per situatie zijn er een aantal mogelijkheden waarmee je aan dit succescriterium kunt voldoen:

- Situatie A: De gebruiker doet een aanvraag die van wettelijk belang is, bijvoorbeeld een belastingaangifte:
    - De gebruiker moet binnen een aangegeven periode na het verzenden van het formulier de aanvraag kunnen intrekken of aanpassen.
    - Er moet een samenvatting worden gegeven van alle ingevulde gegevens voordat het formulier wordt verzonden.
    - Er moet een selectievakje zijn waarmee de gebruiker aangeeft dat de gegevens correct zijn voordat het formulier wordt verzonden.
- Situatie B: De gebruiker kan gegevens verwijderen:
    - De gebruiker moet gegevens later opnieuw kunnen toepassen
    - Er moet gevraagd worden aan de gebruiker of de gegevens daadwerkelijk moeten worden verwijderd, of;
    - Er moet een selectievakje zijn waarmee de gebruiker aangeeft dat de gegevens daadwerkelijk kunnen worden verwijderd.

Daarnaast zijn de volgende oplossingen van algemeen belang:

- Er moet een samenvatting worden gegeven van alle ingevulde gegevens voordat het formulier wordt verzonden.

- De gebruiker moet bevestigen dat de ingevulde informatie klopt en kan worden verzonden.

Succescriterium 4.1.1 – Parsen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 4.1.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor een juist gebruik van elementen op de pagina. Dat zorgt ervoor dat de website in alle browsers en op alle platforms goed werkt.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van doen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet er ook voor zorgen dat redactieleden hier ofwel geen fouten in kunnen maken of dat de redactieleden voldoende zijn opgeleid om te weten hoe ze foutloos content kunnen plaatsen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Het juiste gebruik van elementen op de pagina draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid, de kwaliteit en de duurzaamheid van uw website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Gebruikers kunnen in alle browsers, op alle platformen en met behulp van ondersteunende software altijd gebruik maken van de website op de manier waarop het bedoeld is.
- **Kwaliteit**
  De website is gebouwd volgens de geldende standaarden. Daardoor is de website goed te toetsen en krijg je waardevolle feedback waarmee je de kwaliteit altijd hoog kunt houden.
- **Duurzaamheid**
  De website is gebaseerd op standaarden, waarmee de website de komende jaren goed zal blijven functioneren in browsers en op platformen.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door één of meer van de volgende oplossingen toe te passen:

- De website is gebouwd volgens de HTML specificaties van het World Wide Web Consortium (kortweg W3C). Validatie betekent dat ieder onderdeel op de pagina's wordt getoetst volgens de specificaties. Je kunt dit per pagina toetsen via http://validator.w3.org. Deze validatietoets geeft terug welke elementen op de pagina niet op de juiste manier zijn opgemaakt.
  Let op: De validatietoets meldt ook fouten die komen doordat de

ontwikkelaar WAI-ARIA[10] elementen heeft toegevoegd. Hoewel dit wordt afgekeurd draagt dit juist bij aan de toegankelijkheid.

- Een pagina bevat nooit twee elementen met hetzelfde id-attribuut.
- Op ieder HTML element mag elk attribuut slechts éénmaal voorkomen. Voorbeelden:
    - Fout: <div class=”blok” class=”lijst”>...</div>

      Goed: <div class=”blok lijst”>...</div>
- Ieder element moet op de juiste manier zijn opgebouwd. Elementen moeten met de juiste openings- en sluitingstag worden ontwikkeld.
    - Fout: <script src="main.js" type="text/javascript" />

      Goed: <script src="main.js" type="text/javascript"></script>
    - Fout: <hr></hr>

      Goed: <hr />

[10] WAI-ARIA: De afkorting staat voor *Web Accessibiliy Initiative – Accessible Rich Internet Applications* (Internet toegankelijkheids iniatiatief – toegankelijk rijke internet applicaties). Dit is een standaard die de toegankelijkheid van “rijke” internet applicaties voorschrijft. Onder “rijk” wordt verstaan dat de internet applicaties feedback terug geven zonder een andere pagina wordt geopend.

Succescriterium 4.1.2 – Naam, rol, waarde (Niveau A)

Lees meer over succescriterium 4.1.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor een duidelijke status van elementen op de pagina voor de browsers en specifieke software die eventueel door de gebruiker wordt gebruikt, zoals bijvoorbeeld screenreaders, vergrotingsoftware en spraakherkerningssoftware. Een status kan de volgende betekenissen hebben:

- **Naam**: Een tekstattribuut waarmee browsers of software het element kunnen herkennen en gebruiken. Dit kan een id-attribuut of een name-attribuut zijn.
- **Rol**: Een tekstattribuut dat een getal of een tekst kan bevatten waarmee browsers of software het element kunnen herkennen en gebruiken. Dit kan ook een role-attribuut zijn.
- **Waarde**: Een attribuut waarmee elementen kunnen worden herkend door browsers en software. Dit kan bijvoorbeeld het value-attribuut zijn op een `<option>`-element.

Op basis van deze status kunnen browsers en software terug geven aan de gebruiker waar op de pagina hij of zij zich bevindt, of wat er van de gebruiker wordt verwacht.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die kunnen beperken in het voldoen aan dit succescriterium. Het is een kwestie van logisch gebruik maken van de beschikbare elementen conform de standaard.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet zorgen voor het weergeven van de status voor de browsers en voor software.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Het aangeven van een duidelijke status van elementen op de pagina draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid, de kwaliteit en de duurzaamheid van uw website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Gebruikers kunnen in alle browsers, op alle platformen en met behulp van ondersteunende software altijd gebruik maken van de website op de manier waarop het bedoeld is.
- **Kwaliteit**
  Doordat elementen altijd een duidelijke status hebben is de ervaring voor iedere gebruiker zoals het bedoeld is.
- **Duurzaamheid**
  Ieder element heeft een duidelijke status, die wordt ondersteund door standaarden. Hiermee zal de website de komende jaren goed blijven functioneren in browsers en op platformen.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Voor dit succescriterium zijn een aantal situaties waarin diverse oplossingen mogelijk zijn. Voor iedere situatie zijn daarom de gewenste oplossingen opgesomd:

- Je gebruikt de normale elementen op een pagina volgens de HTML-standaarden:
  - **Bedieningselementen op de pagina zijn opgemaakt volgens de standaard:**
    - Voor links gebruik je altijd het a-element. Er worden geen alternatieven gebruikt zoals een klikbare `<div>` ondersteund met JavaScript.
    - Velden in een formulier worden ondersteund met `<label>`-elementen. Wanneer dit niet mogelijk is moeten elementen die worden gebruikt als label het `title`-attribuut bevatten.
    - Frames (zoals een i-frame) zijn opgemaakt met een `title`-attribuut.
  - **Bedieningselementen op de pagina worden met JavaScript aangepast:**
    - JavaScript wordt gebruikt voor bijvoorbeeld formuliervalidatie. Alle aanpassingen aan het formulier worden gedaan via de DOM in een JavaScript dat wordt ingeladen. Er wordt geen JavaScript ingeladen in de broncode van de pagina.
    - Elementen op de pagina die worden aangepast op basis van JavaScript krijgen een duidelijke status mee (zie succescriterium 4.1.1)

Succescriterium U1.1 – Semantisch correcte opmaak (Niveau A)

Lees meer over succescriterium U1.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om elementen in opmaaktalen als HTML op de juiste manier te gebruiken. Niet eens zo lang geleden werden tabellen gebruikt om een indeling van de website te bepalen, terwijl tabellen uitsluitend zijn bedoeld om tabeldata weer te geven. Voor de vormgeving van HTML is er al sinds eind jaren '90 een veel beter alternatief beschikbaar: de stijltaal CSS.
Dit succescriterium heeft betrekking op:

- Tabellen - deze mogen alleen worden gebruikt voor tabeldata, en niet voor opmaak zoals bijvoorbeeld het weergeven van kolommen.
- Blockquote - het blockquote element mag alleen worden gebruikt voor citaten, en niet voor opmaakdoeleinden. Het blockquote element wordt standaard ingesprongen weergegeven. Voor ingesprongen tekst dien je CSS te gebruiken, en niet het blockquote-element.
- Alle HTML elementen - in elementen mag elk attribuut slechts éénmaal gebruikt worden, en niet meerdere keren. Daarnaast moeten elementen op de juiste manier worden geopend en gesloten. Voorbeelden:
    - Fout: `<div class=”blok” class=”lijst”>...</div>`

      Goed: `<div class=”blok lijst”>...</div>`
    - Fout: `<script src="main.js" type="text/javascript" />`

      Goed: `<script src="main.js" type="text/javascript"></script>`

In de norm wordt validatie genoemd als een van de mogelijke technieken om aan dit succescriterium te voldoen. Een veelgebruikt instrument is de validatieservice van het W3C. Kenmerk van deze en andere HTML-validators is echter dat ze niet controleren of elementen semantisch juist zijn toegepast. Ze beoordelen enkel de syntax, en dus niet of er bijvoorbeeld tabellen voor opmaakdoeleinden worden gebruikt. Het is een goede methodiek om de site te toetsen, maar geeft geen sluitend oordeel.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Dit succescriterium is alles behalve moeilijk, maar het kan misgaan wanneer bijvoorbeeld oude content wordt gemigreerd naar de nieuwe website. Het is dan zaak om de nieuwe content aan te passen tot het semantisch correct is.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De verantwoordelijkheid van dit succescriterium ligt bij zowel de ontwikkelaar als bij de redacteur. De ontwikkelaar dient pagina’s op de juiste manier op te bouwen. Bij het bewerken van content is de redacteur verantwoordelijk voor het juiste gebruik van de in de editor beschikbare opmaakmogelijkheden.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de bouwkwaliteit van de website.

Door gebruik te maken van een formele specificatie - die in HTML wordt uitgedrukt in de doctype[11] van de pagina - maak je geautomatiseerde kwaliteitscontrole mogelijk. Doctypes worden ook gebruikt bij de ontwikkeling van browsers[12]. Door te voldoen aan een specificatie is de kans veruit het grootst dat webpagina's worden weergegeven zoals de ontwikkelaar van een website het heeft bedoeld.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?

Aan dit succescriterium is te voldoen door bij de bouw van de website het verkeerd gebruik van elementen uit te sluiten, en bij het schrijven van content bewuste keuzes te maken bij het opmaken van de content. Het helpt als bepaalde keuzes niet mogelijk zijn in de editor[13] van het CMS[14].

---

[11] Doctype: Een doctype is de eerste regel van de broncode van een webpagina. Het geeft aan welke specificatie voor de pagina wordt gebruikt.

[12] Browser: De software die wordt gebruikt om webpagina's mee te bekijken. Veelvoorkomende browsers zijn Microsoft Internet Explorer, Mozilla Firefox en Google Chrome en Apple Safari.

[13] Editor: de toepassing waarmee je content kunt ontwikkelen voor de website.

[14] CMS: CMS is een afkorting voor Content Management Systeem. Een CMS is het raamwerk waarmee je de website kunt voorzien van inhoud.

Succescriterium U1.2 – Geen afgekeurde en afgeraden eigenschappen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium U1.2 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat je geen elementen of eigenschappen gebruikt die niet (meer) worden ondersteund door de HTML-standaarden vanuit het W3C. Met de komst van HTML5 hebben sommige elementen bovendien een andere betekenis gekregen, en zijn sommige elementen die in XHTML niet langer mochten worden gebruikt weer toegestaan.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Dit succescriterium is alles behalve moeilijk, maar het kan misgaan wanneer bijvoorbeeld oude content wordt gemigreerd naar de nieuwe website. Het is dan zaak om de nieuwe content aan te passen tot het semantisch correct is.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet de gebruikte elementen afstemmen op het gebruikte doctype (zie succescriterium U1.1). De ontwikkelaar moet er ook voor zorgen dat gebruikers van een CMS geen verkeerde elementen kan toevoegen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de kwaliteit, het bereik en de duurzaamheid van de website.

- **Kwaliteit**
  Doordat alleen toegestane elementen en eigenschappen worden gebruikt is de website gebouwd volgens de specificaties die horen bij het doctype. Hierdoor kan de website worden getoetst op basis van deze specificaties.
- **Compatibiliteit**
  Het gebruik van alleen elementen en eigenschappen die door het doctype worden ondersteund, zorgt ervoor dat browsers en ondersteunende software de pagina kunnen 'lezen' zoals de pagina bedoelt is.
- **Duurzaamheid**
  Op basis van het doctype voldoet de website aan een standaard. Deze standaard wordt ondersteund, ook als de standaard enigszins verouderd is. Hierdoor is de website duurzaam te gebruiken.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen met de volgende oplossingen:

- De website moet worden voorzien van een doctype. De website mag geen elementen bevatten die niet zijn toegestaan volgens de standaard die hoort bij de doctype.
  Voorbeelden van huidige standaarden:
  - HTML 4.01 Strict
  - XHTML 1.0 Strict

    - XHTML 1.1
    - HTML5
- Geen elementen of eigenschappen gebruiken die zijn bedoeld voor opmaak van elementen. Enkele voorbeelden hiervan zijn:
    - `Frameset`
    - `Center`
    - `Small`
    - `Font`
    - `Align`
    - `Background`
    - `Border`
    - `Target`
- Alle elementen op de pagina moeten op de juiste manier zijn afgesloten en op de juiste manier zijn opgemaakt (Zie succescriterium U1.1).

Succescriterium U1.3 – Kopregelhiërarchie (Niveau A)

Lees meer over succescriterium U1.3 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor een logische structuur op de pagina op basis van de kopregels. De kopregels worden gevormd met de elementen <h1> tot en met <h6>. In de praktijk worden <h5> en <h6> echter zelden gebruikt. In alle HTML-standaarden, met uitzondering van HTML5, is het gebruikelijk niet meer dan 1 <h1>-element te gebruiken. Dit <h1>-element is over het algemeen de titel van de belangrijkste content op de pagina.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Redacteuren kunnen soms tegen problemen aanlopen wanneer de pagina zodanig is opgebouwd dat redacteuren beperkt zijn in de mogelijkheden voor kopregelstructuur. Wanneer de website goed is gebouwd is er eigenlijk geen reden waarom dit succescriterium niet gehaald kan worden.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet zorgen voor een logische structuur op de pagina. Daarnaast moet de ontwikkelaar er voor zorgen dat redacteuren hier geen fouten in kunnen maken.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid, de vindbaarheid en het bereik van de website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Kopregelstructuur en kopregelhiërarchie zorgen voor een logische structuur van de content, en maken het scannen en lezen van de pagina voor gebruikers met een screenreader of andere ondersteunende software veel gemakkelijker.
- **Bereik**
  Kopregelstructuur en kopregelhiërarchie zorgen voor een logische structuur van de content, en zorgen ervoor dat ook gebruikers met een visuele beperking of gebruikers met een eigen stylesheet veel gemakkelijker de pagina kunnen scannen en lezen.
- **Vindbaarheid**
  Kopregels zijn van grote waarde voor de waardering in zoekmachines. Door kopregels op de juiste manier te gebruiken zul je automatisch beter vindbaar zijn in zoekmachines.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen met de volgende oplossingen:
Deel de pagina in met behulp van kopregels (<h1> t/m <h6>). Er zijn een aantal voorwaarden:

- Tenzij de gebruikte doctype HTML5 is, mag het <h1>-element maar 1 keer op de pagina voorkomen.

- Er mogen geen stappen in de hiërarchie worden overgeslagen. Een voorbeeld:
    - De titel van de pagina is een <h1>-element. Het daarop volgende element is een <p>-element, en daarna een <h3>-element. Dit is gekozen omdat dit bijvoorbeeld een beter formaat heeft, of omdat het mooier wordt gevonden. Dat is niet toegestaan. Het <h3>-element moet dan een <h2>-element zijn, om geen stappen over te slaan. Het <h2>-element kan eventueel worden aangepast op basis van CSS om de opmaak te verbeteren.
    - Het hoofdmenu van de pagina is visueel boven in de website geplaatst, en staat daarom ook bovenin de broncode. Het hoofdmenu wordt voorafgegaan door een <h2>-element om de gebruiksvriendelijkheid te bevorderen. Na het hoofdmenu volgt de content, en de titel van de content is vormgegeven met een <h1>. Daarmee is de volgorde van de kopregels niet goed ingedeeld. De gebruikte <h2> moet dan worden vervangen door een ander element.

Succescriterium U2.1 – Scheiding van content en presentatie (Niveau A)

Lees meer over succescriterium U2.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat de content voor iedere gebruiker goed te gebruiken is. Ook als de gebruiker een andere stylesheet gebruikt om websites te bekijken of wanneer de gebruiker ondersteunde software zoals een screenreader gebruikt. Wanneer presentatie en content in elkaar overlopen, doordat delen van de broncode stukken stylesheet (CSS) bevatten, wordt de manier waarop deze gebruikers de website gebruiken verstoord.

Daarnaast vermindert het overlopen van content en presentatie de onderhoudbaarheid van de website. Door op diverse pagina's andere stukken CSS te gebruiken wordt het lastig overzicht te bewaren. Het is beter om alle opmaak van de pagina's vanuit aparte bestanden aan te sturen.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Dit succescriterium is een technische scheiding van inhoud en opmaak. Deze technische scheiding is echter geen factor die bepalend is voor het wel of niet halen van dit succescriterium. Wanneer de ontwikkelaar voldoende kennis heeft van toegankelijkheid mag dit geen probleem zijn.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet zorgen dat er geen CSS wordt gebruikt in de broncode van pagina's, en moet deze code in aparte bestanden plaatsen. De ontwikkelaar moet ook voorkomen dat redactieleden zelf opmaak kunnen toevoegen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en de duurzaamheid van een website.

- **Gebruiksvriendelijk**
  Door content (de broncode) te scheiden van presentatie kan iedere gebruiker op de voor hem of haar beste manier werken met de website, zonder dat de gebruiker wordt gehinderd.
- **Duurzaamheid**
  Door content te scheiden van de presentatie is het veel makkelijker om wijzigingen door te voeren in de opmaak van een website. Er zijn dan losse bestanden die de opmaak regelen, die op alle pagina's kunnen worden toegepast.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door geen CSS te gebruiken in de broncode van een pagina, maar deze in aparte bestanden op te nemen.

Succescriterium U2.2 – Scheiding van content en gedrag (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium U2.2 in het normdocument.

Hoe moeilijk is het om aan dit succescriterium te voldoen?
Gemiddeld

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat de content voor iedere gebruiker goed te gebruiken is. Ook als de gebruiker geen JavaScript kan of mag gebruiken of wanneer de gebruiker ondersteunde software zoals een screenreader gebruikt. Wanneer gedrag en content in elkaar overlopen, doordat delen van de broncode stukken JavaScript bevatten, wordt de manier waarop deze gebruikers de website gebruiken verstoord. Dat betekent ook dat getoonde informatie niet afhankelijk mag zijn van het gedrag dat wordt bepaald met JavaScript.
Een voorbeeld:
Op de pagina wordt gebruik gemaakt van een carousel met nieuwsberichten. Zonder JavaScript bevat de pagina slechts 1 nieuwsbericht, omdat de andere nieuwsberichten worden ingeladen met behulp van JavaScript. Dat is niet toegestaan; alle informatie moet ook vindbaar en toonbaar zijn zonder ondersteuning van JavaScript.

Ook berichten die afkomstig zijn van bronnen zoals Twitter, moeten worden getoond zonder gebruik van JavaScript. Dit kan worden gedaan door de berichten in een CMS in te laden en op te slaan in de database. De berichten kunnen vervolgens worden getoond op de pagina. Met behulp van JavaScript kan de berichtenstroom periodiek worden vernieuwd. Een gebruiker zonder JavaScript kan dan zelf de pagina verversen om eventuele nieuwe berichten te zien.

Tenslotte vermindert het overlopen van content en gedrag de onderhoudbaarheid van de website. Door op diverse pagina's andere stukken JavaScript te gebruiken wordt het lastig overzicht te bewaren. Het is beter om alle interactie op de pagina's vanuit aparte bestanden aan te sturen.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Dit succescriterium is een technische scheiding van opmaak en gedrag. Deze technische scheiding is echter geen factor die bepalend is voor het wel of niet halen van dit succescriterium. Wanneer de ontwikkelaar voldoende kennis heeft van toegankelijkheid mag dit geen probleem zijn.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet zorgen dat er geen JavaScript wordt gebruikt in de broncode van pagina's, en moet deze code in aparte bestanden plaatsen. De ontwikkelaar moet ook voorkomen dat redactieleden zelf gedrag kunnen toevoegen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en de duurzaamheid van een website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Door content (de broncode) te scheiden van gedrag kan iedere gebruiker op de voor hem of haar beste manier werken met de website, zonder dat de gebruiker wordt gehinderd.
- **Duurzaamheid**
  Door content te scheiden van het gedrag is het veel makkelijker om wijzigingen door te voeren in de opmaak van een website. Er zijn dan losse bestanden die het gedrag regelen, die op alle pagina's kunnen worden toegepast.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door de volgende oplossingen:

- Geen JavaScript te gebruiken in de broncode van een pagina, maar deze in aparte bestanden op te nemen.
- De content op een pagina niet afhankelijk maken van gedrag met behulp van JavaScript. Alle getoonde content op een pagina moet zonder JavaScript kunnen worden gelezen.

Succescriterium U3.1 – Gelaagd bouwen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium U3.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor dat de inhoud van een pagina altijd goed te gebruiken is, ook wanneer gebruikers geen stylesheets of Javascripts kunnen of mogen ondersteunen, een trage verbinding met internet heeft of een verouderde computer gebruikt. Het idee van gelaagd bouwen zorgt voor een goede basis. Gebruikers zonder geavanceerde computers of mogelijkheden hebben dezelfde inhoud, maar een andere beleving van de website. Wanneer gebruikers een snelle internetverbinding hebben, of over een computer beschikken die meer technieken ondersteund, krijgen de geoptimaliseerde gebruikersbeleving zoals de ontwikkelaar van een website het heeft bedoeld. De inhoud van de pagina is altijd hetzelfde.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Kennis is een factor zijn die dit succescriterium kan beperken. Het is daarom zaak een goede ontwikkelaar aan te trekken die een website goed gelaagd kan bouwen. Maak ook goede afspraken in een contract zodat er altijd kan worden teruggegrepen op de gemaakte afspraken en gestelde is. Er is dus redelijkerwijs geen argument om niet aan dit succescriterium te voldoen.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar van de website is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet er voor zorgen dat de basisfuncties van de website altijd voor iedere gebruiker beschikbaar zijn.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid, de kwaliteit, de duurzaamheid en het bereik van de website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Door de website gelaagd te bouwen kan iedere gebruiker op de voor hem of haar beste manier werken met de website, zonder dat de gebruiker wordt gehinderd door beperkingen aan de kant van de gebruiker. Dit kan een technische beperking of een fysieke of mentale beperking zijn.
- **Kwaliteit**
  Door de website gelaagd te bouwen is inhoud altijd vrij van opmaak en interactie, en kun je voldoen aan standaarden waarmee de website te toetsen is op deze drie lagen (inhoud, opmaak en interactie).
- **Bereik**
  Het bereik van de website wordt vergroot doordat de website onder alle omstandigheden voor de gebruiker goed te gebruiken is.
- **Duurzaamheid**
  Door de website gelaagd te bouwen is de opmaak of de interactie te wijzigen zonder de inhoud van de pagina’s te wijzigen. Zo kun je eenvoudig een nieuw ontwerp voor de website doorvoeren zonder dat helemaal opnieuw moet beginnen.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door alle onderstaande oplossingen te gebruiken:

- De website wordt toegankelijk gebouwd
- De website wordt gebouwd op basis een standaard
- De website wordt ondersteund door algemeen gangbare browsers en platformen. Omdat browsers regelmatig vernieuwen en ook platformen regelmatig worden geupdate is de lijst van gangbare browsers en platformen niet eenvoudig op te stellen. De statistieken van Wikipedia[15] geven goed inzicht in wat de meest gebruikte browsers en platformen zijn.

---

[15] Statistieken van Wikipedia zijn te vinden op http://stats.wikimedia.org/archive/squid_reports/

Succescriterium U4.1 – Aangepaste foutmeldingen (Niveau A)

Lees meer over succescriterium U4.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor goede feedback naar de gebruiker wanneer ingevulde gegevens door gebruikers niet kloppen, informatie op de website niet kan worden ingeladen of de gebruiker naar een pagina navigeert die niet langer bestaat, is verplaatst of tijdelijk niet beschikbaar is.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die dit succescriterium zullen beperken. Wel is het zaak de website op zo'n manier op te bouwen dat er altijd foutmeldingen kunnen worden getoond op een goede manier.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het voldoen aan dit succescriterium. De ontwikkelaar moet zorgen voor goede pagina's bij fouten of onbeschikbare informatie binnen de website, en moet mogelijkheden bieden aan redactieleden om goede suggesties te plaatsen bij elementen waar gebruikers informatie verkeerd kunnen invullen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de website, omdat er zinvolle en duidelijke feedback wordt gegeven aan de gebruiker, in het geval van problemen.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door de volgende 3 onderwerpen goed in te richten binnen de website:

- Bij velden waar gebruikers informatie moeten of kunnen invullen moet worden aangegeven welke informatie nodig is. Mocht de gebruiker verkeerde informatie geven, of informatie op de verkeerde manier invoeren, dan moet dit goed worden toegelicht.
- Als informatie op de pagina wordt getoond met behulp van JavaScript of als informatie afkomstig is uit databases, kan het zijn dat informatie niet beschikbaar is op bepaalde momenten. Er moet dan worden uitgelegd aan de gebruiker dat de informatie niet beschikbaar is, en als de gebruiker hier invloed op kan uitoefenen moet worden uitgelegd op eenvoudige wijze wat de gebruiker kan aanpassen om de informatie te kunnen bekijken.
- Als pagina's niet beschikbaar zijn, niet langer bestaan of zijn verhuisd, moet dit op duidelijke wijze worden uitgelegd aan de gebruiker. In de praktijk moeten 404-, 301- en 500-pagina's dus een goed alternatief hebben. Deze nummers staan voor foutcodes die de gebruiker regelmatig kan ervaren.

Succescriterium U5.1 – Ondersteuning bij formulieren (Niveau A)

Lees meer over succescriterium U5.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium voorkomt onverwachte verrassingen voor gebruikers, bij het invullen van een formulier. Het zorgt er voor dat gebruikers vooraf weten welke gegevens op welke manier moeten worden ingevuld, en welke gegevens eventueel nodig zijn bij het invullen van het formulier. Met name bij formulieren die zijn onderverdeeld in meerdere stappen of pagina's is het belangrijk om vooraf goede context te bieden.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die dit succescriterium zullen beperken. Het is een kwestie van logisch nadenken bij het opstellen van een formulier, en relevante informatie vooraf te delen met een gebruiker.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De redactieleden zijn verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. Zij moeten inzichtelijk maken wat van de gebruiker wordt verwacht bij het invullen van een formulier.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de website omdat er vooraf duidelijk is wat van de gebruiker wordt gevraagd bij het invullen van een formulier.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door rekening te houden met de volgende zaken:

- Als informatie op een bepaalde manier moet worden ingevoerd, wordt dit vooraf bekend gemaakt aan de gebruiker.
- Als informatie nodig is bij het invullen van een formulier, moet dit vooraf worden gemeld aan de gebruiker.
- Als het formulier meerdere stappen of afhankelijkheden kent, moet dit vooraf worden gemeld aan de gebruiker.
- Als het gaat om persoonlijke gegevens moet duidelijk worden gemaakt aan de gebruiker hoe de gegevens worden gebruikt en verwerkt. Onder persoonlijke gegevens verstaan we de gegevens die een persoon kunnen identificeren.
    - Bij persoonlijke gegevens moet de gebruiker de mogelijkheid hebben de gegevens op te slaan, óf de mogelijkheid hebben een kopie te ontvangen van de ingevoerde gegevens.
- Een formulier mag geen resetknop bevatten, tenzij:
    - De resetknop zodanig kan worden onderscheiden op basis van vorm en tekst dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat dit een andere functie heeft dan de verstuurknop.
    - Het formulier vooraf gegevens invult voor de gebruiker.

Succescriterium U6.1 – Taalkeuze (Niveau A)

Lees meer over succescriterium U6.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt ervoor, dat wanneer een pagina in meerdere talen beschikbaar is, de gebruiker hier op een goede manier naar kan navigeren.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die dit succescriterium kunnen beperken.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is in samenwerking met de redactieleden verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. Zij moeten samen de mogelijkheid tot taalwisseling verzorgen en zorgen dat dit in de juiste talen is opgenomen.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en het bereik van de website of pagina. Door links naar anderstalige pagina's in de juiste taal en context aan te bieden is de website goed te gebruiken voor niet alleen Nederlandstalige maar ook allochtone of buitenlandse gebruikers.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door de volgende oplossingen toe te passen:

- Als een pagina in een andere taal beschikbaar is moet een link worden toegevoegd naar dezelfde pagina in de andere taal, of naar de beginpagina van de website in de andere taal.
    - Links naar een pagina in een andere pagina moet ook in de betreffende taal zijn opgenomen.
      Goed: `<a href=”english.html”>English website</a>`
      Fout: `<a href=”english.html”>Engelse website</a>`
    - Links naar andere pagina's moeten altijd in tekst beschikbaar zijn. Afbeeldingen van vlaggen die corresponderen met de taal zijn niet goed.

Succescriterium U7.1 – Alternatief voor geneste weergavekaders (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium U7.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?

Dit succescriterium zorgt ervoor dat ook informatie die afkomstig is van externe pagina's goed bereikbaar is voor alle gebruikers en alle software. Het voorkomt eigenlijk dat frames en iframes verkeerd worden toegepast, en biedt een alternatief als de gebruiker of software problemen heeft met het gebruik van de inhoud van het frame.

Het gebruik van frames is een techniek waarmee voorheen onderdelen van de pagina werden verdeeld over meerdere losse pagina's. Het is een sterk verouderde techniek en is niet langer toegestaan.

Een iframe is een techniek waarmee je in een gedeelte van een pagina een andere pagina kunt inladen. Deze techniek wordt nog wel regelmatig gebruikt, om bijvoorbeeld diensten vanuit een leverancier te kunnen gebruiken op de pagina. Dat is een prima oplossing, maar het moet wel op de goede manier worden gebruikt.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?

Er is geen reden waarom dit succescriterium niet kan worden toegepast. Wel gaat het vaak mis op basis van de inhoud van het iframe. Omdat met het iframe de inhoud onderdeel uitmaakt van de website moet ook deze inhoud voldoen aan de Webrichtlijnen. Een iframe is dus geen oplossing om ontoegankelijke inhoud via de website te ontsluiten.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?

De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het juist insluiten van informatie vanuit externe pagina's. Indien redactieleden de mogelijkheid hebben zelf informatie in iframes te plaatsen, moet de ontwikkelaar ervoor zorgen dat alle benodigde elementen op de juiste manier kunnen worden gebruikt.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?

Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid en de compatibiliteit van de website.

- **Gebruiksvriendelijkheid**
  Door inhoud van onderdelen van de website voor alle gebruikers goed bereikbaar te maken, binnen of buiten de website, is de gebruiksvriendelijkheid zeker gesteld.
- **Compatibiliteit**
  Mobiele browsers ondersteunen niet altijd goed het gebruik van frames of iframes. Door een goed alternatief te bieden is de inhoud voor iedere gebruiker goed te benaderen.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door informatie die wordt getoond in een iframe ook benaderbaar te maken met een link. Deze link is altijd verplicht te plaatsen bij een iframe, ook als de gebruiker wel de inhoud van het iframe kan gebruiken.

Let op: Alle inhoud die wordt getoond met behulp van een iframe wordt getoond op de website maakt deel uit van de website. De inhoud van het frame moet dus altijd voldoen aan alle succescriteria uit Webrichtlijnen versie 2.

Succescriterium U8.1 – Specificeer UTF-8 (Niveau A)

Lees meer over succescriterium U8.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium is bedoeld om zeker te zijn dat iedereen de pagina op dezelfde manier kan gebruiken. UTF-8 is een set van karakters die internationaal is vastgesteld, die vrijwel alle karakters in taal bevat. Op deze manier weet je zeker dat iedere gebruiker als het ware de computertaal begrijpt waarin de pagina is opgesteld. Daarmee is UTF-8 de beste keuze voor het vaststellen van het juiste formaat.

Dit succescriterium geldt voor opmaaktalen zoals HTML, XML en CSS. Oudere versies van PDF en Microsoft Office documentformaten ondersteunden UTF-8 niet. Dit kan voor problemen zorgen met oude documenten.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Er zijn geen factoren die dit succescriterium in de weg kunnen staan. Het kan mis gaan wanneer content uit een oude website wordt gemigreerd naar de nieuwe website. In dat geval moet de inhoud van de pagina op de juiste manier worden ingevoerd.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De leverancier is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid, de vindbaarheid en het bereik van de website. Door te communiceren welke taal moet worden gesproken kunnen browsers, software en gebruikers hier op de juiste manier mee overweg.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door UTF-8 als karakterset op te nemen op twee plekken:

1. Binnen de <head>-sectie in de broncode van de pagina heb je een meta-element opgenomen dat de karakterset bepaalt:
   HTML5: `<meta charset=”utf-8” />`
   XHTML 1.1 Strict: `<meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=utf-8" />`
2. Via de HTTP headers, die kunnen worden ingesteld in de programmeertaal waarin de website is gemaakt:
   PHP: `header('Content-type: text/html; charset=utf-8');`
   .NET: `<%Response.charset="utf-8"%>`
   JAVA: `resource.setContentType ("text/html;charset=utf-8");`Succescriterium U9.1 – Gebruik ten minste open specificaties (Niveau AA)

Succescriterium U.9.1 Gebruik ten minste open specificaties (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium U9.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt voor een website die kan worden begrepen door browsers en platforms. Open specificaties zijn specificaties die breed worden ondersteund en geen commercieel doel dienen.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Hoewel dit een technisch succescriterium is, zijn er geen factoren die dit succescriterium beperken. Ook oudere standaarden zijn toegestaan, hoewel dit natuurlijk niet ten goede komt van de ondersteuning in moderne browsers en op moderne platformen. Dit komt in de praktijk zelden voor.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium. De ontwikkelaar moet bij de bouw van de website gebruiken van open specificaties.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Dit succescriterium draagt bij aan de compatibiliteit en het bereik van de website. Door open specificaties te gebruiken is zeker dat de website wordt ondersteund door de meestgebruikte browsers en de meestgebruikte platformen. Dit vergroot het bereik van de website.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door open specificaties te gebruiken. Enkele oorbeelden van open standaarden zijn:

- HTML 4.01
- XHTML 1.0 / XHTML 1.1
- XHTML+RDFa
- HTML5
- PDF/A.1
- PDF/UA-1
- PDF 1.7
- H.264 (video-specificatie, niet open, maar wel goed ondersteund, en geen goede, en goed ondersteunde alternatieven beschikbaar)
- ECMAScript Language Specification (JavaScript-specificatie)

Succescriterium U10.1 – Duidelijke URI's (Niveau AA)

Lees meer over succescriterium U10.1 in het normdocument.

Wat betekent dit succescriterium?
Dit succescriterium zorgt er voor dat op basis van de URI (de link naar de pagina, bijvoorbeeld http://www.website.nl/nieuws/nieuwe-producten/) kan worden afgeleid waar de pagina over gaat. Het moet een 'leesbare' link zijn.

Welke factoren kunnen succesvolle toepassing van dit succescriterium beperken?
Aan dit succescriterium is vrij eenvoudig te voldoen. Het is belangrijk een goede structuur te bepalen voor de website op voorhand, en eventueel een CMS te kiezen dat een goede structuur ondersteund. Het kiezen van een verkeerd CMS mag geen excuus zijn niet aan dit succescriterium te voldoen. Ook voor het weergeven van geografische informatie in de URI, of het opnemen van variabele gegevens in de URI is goed op te lossen zonder dat het succescriterium niet wordt gehaald.

Wie is verantwoordelijk voor de juiste toepassing?
De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van dit succescriterium.

Hoe draagt dit succescriterium bij aan een betere website?
Door een leesbare linkstructuur te hebben kunnen gebruikers gemakkelijk navigeren binnen de website, of later gemakkelijk pagina's terugvinden. Het draagt dus bij aan de gebruiksvriendelijkheid en vindbaarheid van informatie op de pagina.

Hoe kun je aan dit succescriterium voldoen?
Je kunt aan dit succescriterium voldoen door een logische en leesbare linkstructuur te gebruiken in de URI van de pagina's. Het is toegestaan maximaal 7 tekens in de URI op te nemen die niet bijdragen aan de leesbaarheid ervan.
Goed: `www.website.nl/nieuws/wasmachines/wasmachineX/`
Goed: `www.website.nl/nieuws/Q4912C4/wasmachines/wasmachineX/`
Fout: `www.website.nl/nieuws/Q4912C4X/wasmachines/wasmachineX/`
Fout: `www.website.nl/nieuws/Q4912C4X/wasmachines?id=342XC`